

Join the
change

Fortum Oyj Osavuosisikatsaus Tammi–maaliskuu 2019

Sisällys

Pienempi vesivoimatuotanto kumosi hintojen nousun positiivisen vaikutuksen	3
Fortumin toimitusjohtajan Pekka Lundmarkin kommentti	4
Taloudellinen tulos	5
Taloudellinen asema ja rahavirta	6
Segmenttikatsaukset	8
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	13
Toiminta- ja sääntely-ympäristö	15
Avaintekijät ja riskit	17
Näkymät	18
Tutkimus ja kehitys	21
Kestävä kehitys	21
Osakkeet ja osakepääoma	24
Konsernin henkilöstö	24
Yhtiökokous 2019	25
Osingonmaksu	26

Osavuositarkastuksen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	27
Lyhennetty konsernin tase	29
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	30
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	31
Nettovelan muutokset	33
Tunnusluvut	34
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	35
Tunnuslukujen laskentakaavat	55
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	59
Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit	60

Sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon, ellei toisin mainita.

Pienempi vesivoimatuotanto kumosi hintojen nousun positiivisen vaikutuksen

Tammi-maaliskuu 2019

- Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 545 (538) miljoonaa euroa, +1 %
- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 408 (405) miljoonaa euroa, +1 %
- Liikevoitto oli 358 (482) miljoonaa euroa, -26 %
- Osakekohtainen tulos oli 0,38 (0,43) euroa, josta -0,04 (0,07) euroa liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin
- Liiketoiminnan rahavirta oli vahva, yhteensä 751 (273) miljoonaa euroa. Kasvu johtui pääasiassa muutoksesta selvitettyissä futuureissa

Yhteenveto näkymistä

- Generation-segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: loppuvuodeksi 2019 noin 75 % hintaan 32 euroa/MWh, ja vuodeksi 2020 noin 55 % hintaan 31 euroa/MWh. Raportoidut suojaushinnat sisältävät vuoden 2019 alusta alkaen myös proxy-suojausten vaikutuksen. Tällä muutoksella oli vähäinen vaikutus hintoihin
- Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 600–650 miljoonaa euroa vuonna 2019. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit. Investointien odotetaan pienenevän vuonna 2020

Taloudelliset avainluvut

Milj. euroa	2018	Edelliset 12 kk
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,7	6,5
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	3,6	3,3

Tunnuslukuja

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	1 690	1 585	5 242	5 347
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	545	538	1 523	1 530
Vertailukelpoinen liikevoitto	408	405	987	990
Liikevoitto	358	482	1 138	1 014
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	111	47	38	102
Tulos ennen tuloveroja	424	493	1 040	971
Tulos/osake, euroa	0,38	0,43	0,95	0,90
Liiketoiminnan rahavirta	751	273	804	1 282
Oma pääoma/osake, euroa	13,14	13,64	13,33	
Korollinen nettovelka (kauden lopussa)	4 995	899	5 509	

Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark:

”Vuoden 2018 nousujohteisten markkinoiden vauhdittamina hyödykkeiden hinnat olivat vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä yleisesti korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Hinnat kuitenkin vaihtelivat ensimmäisellä neljänneksellä ja laskivat hieman makrotalouden epävarmuuden seurauksena. Hiiltä lukuun ottamatta useimpien hyödykkeiden hinnat ovat elpyneet toisen neljänneksen alussa. Pohjoismaiset vesivarastot olivat vuoden alussa tavallista pienemmät, mutta tilanne kohentui selvästi ensimmäisen neljänneksen aikana.

Ensimmäisen neljänneksen tulokseen vaikutti kaksi keskeistä tekijää: korkeammat sähköhinnat ja vesivoimatuotannon lasku. Generation-segmentin pohjoismainen suojaushinta vuodelle 2019 on selvästi viime vuoden tasoa korkeampi, ja kun myös spot-hinnat olivat ensimmäisellä neljänneksellä edellisvuotisia korkeammat, nousi segmentin saavutettu sähkön tukkumyyntihinta 14 %. Valitettavasti ensimmäisen neljänneksen alun heikko vesitilanne kuitenkin pienensi vesivoimatuotantoamme ja kumosi sähköhintojen nousun positiivisen vaikutuksen lähes kokonaan.

Consumer Solutions –segmentin tulos kohentui selvästi. Taustalla vaikuttivat vertailukautta paremmat sähkönmyyntisopimusten katteet sekä markkinatilanne, joka paransi kannattavuutta. City Solutions –segmentti paransi tulostaan pääasiassa kierrätys- ja jätehuoltoliiketoiminnan kannattavuuden kohentumisen ansiosta. Russia-segmentin ruplamääräinen tulos kasvoi niinikään, mutta jäi edellisvuoden euromääräisestä tuloksesta epäsuotuisan vaihtokurssin vuoksi.

Olemme jatkaneet strategiaamme toteutusta, ja tällä hetkellä huomio on etenkin toiminnan tehokkuudessa ja sen myötä kilpailukyvyyn ylläpitämisessä. Sisäinen työmme tehostamiskohteiden tunnistamiseksi jatkuu, ja tämänhetkisten analyysien perusteella vuotuinen tulosparannuspotentialiaali on joitakin kymmeniä miljoonia. Rahavirran optimointi ja käyttöomaisuusinvestointien priorisointi ovat edelleen ensisijaisia toimiamme taseen vahvistamiseksi. Helmikuussa laskimme onnistuneesti liikkeelle 2,5 miljardin euron joukkovelkakirjalainan, mikä oli osoitus markkinoiden luottamuksesta Fortumiin. Joukkovelkakirjalainan tuotoilla maksettiin Uniperin osakkeiden ostoja varten viime vuonna otettu laina sekä erääntyvä kalliimpi joukkovelkakirjalaina. Jälleenrahoitus tasapainotti velkojen erääntymisprofiilia.

Strategiamme viitoittamana olemme jatkaneet valikoitua kasvua sähkön arvoketjussa. Intiassa Fortum voitti oikeuden rakentaa 250 megawatin aurinkovoimaprojekti Rajasthaniin ja Suomessa Fortumin 90 megawatin tuulivoimahanke Kalaxissa hyväksyttiin uusiutuvan energian kansalliseen tukijärjestelmään. Järjestelmän alhainen preemio tukee käsitystämme siitä, että tuulivoimasta on tulossa Pohjoismaissa kilpailukykyinen energiamuoto, eikä uusia tukijärjestelmiä enää tarvita.

Helmikuussa käynnistimme uudelleen keskustelut Uniperin kanssa siitä, miten yhtiömme voivat tehdä yhteistyötä. Keskustelut eri työryhmissä ovat edenneet hyvin. Mahdollisuuksien kattava selvitys edellyttää kuitenkin perusteellista prosessia ja siksi vie vielä jonkin aikaa, ennen kuin voimme kertoa konkreettisista tuloksista.

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä olemme myös keskustelleet sidosryhmiemme kanssa Fortumin ilmastositoumuksista ja energiantuotantomme vaikutuksista. Toivotamme tervetulleeksi avoimen vuoropuhelun tavoista, joilla Eurooppa voi siirtyä vähähiilliseen energiantuotantoon tulevina vuosikymmeninä. Fortum on Euroopan vähäpäästöisimpiä energiayhtiöitä ja Euroopan tuotantomme on hyvin linjassa Pariisin ilmastositoumuksen kanssa. Tuemme vuodelle 2050 asetettua nettollapäästötavoitetta. Siksi tavoitteemme on raportoida TCFD-ohjeistuksen (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) mukaisesti osana 2019 vuosiraportointikokonaisuutta. Lisäksi aiomme yhä kannustaa Euroopan johtajia löytämään yhteisen tavan siirtyä hiilineutraaliin yhteiskuntaan hallitusti, toimitusvarmuutta vaarantamatta. EU:n päästäkauppajärjestelmän vahvistaminen ja laajentaminen on keskeistä tämän tavoitteen saavuttamisessa.”

Taloudellinen tulos

Liikevaihto segmentteittäin

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Generation	601	498	1 842	1 945
City Solutions	405	381	1 110	1 134
Consumer Solutions	669	547	1 759	1 881
Russia	298	336	1 069	1 031
Muut toiminnot	26	23	103	106
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-192	-161	-516	-547
<i>Eliminoinnit</i>	-117	-39	-125	-203
Yhteensä	1 690	1 585	5 242	5 347

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Generation	259	253	763	769
City Solutions	137	131	310	316
Consumer Solutions	41	31	110	120
Russia	135	142	417	410
Muut toiminnot	-25	-19	-78	-84
Yhteensä	545	538	1 523	1 530

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Generation	223	220	628	631
City Solutions	92	88	135	139
Consumer Solutions	26	17	53	62
Russia	99	104	271	266
Muut toiminnot	-32	-24	-99	-107
Yhteensä	408	405	987	990

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Generation	204	279	736	661
City Solutions	94	88	130	136
Consumer Solutions	-6	16	75	53
Russia	99	104	273	268
Muut toiminnot	-32	-5	-76	-103
Yhteensä	358	482	1 138	1 014

Tammi–maaliskuu 2019

Fortumin liikevaihto kasvoi 7 % pääasiassa sähkönhintojen nousun seurauksena. Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 1 %. Vesivoiman tuotantomäärien lasku kuitenkin kumosi saavutettujen sähkönhintojen nousun positiivisen vaikutuksen lähes kokonaan.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä, pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksella (liite 4), oli -50 (77) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta nousi 111 (47) miljoonaan euroon, josta Uniperin osuus oli 49 (-) miljoonaa euroa. Uniper on konsolidoitu Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen. Stockholm Exergin osuus oli 35 (40) miljoonaa euroa ja TGC-1:n osuus oli 8 (5) miljoonaa euroa. Uniperin ja TGC-1:n osuudet tuloksesta perustuvat yhtiöiden julkaisemiin vuoden 2018 neljännen neljänneksen osavuositarkastuksiin (liite 11).

Nettorahoituskulut olivat 46 (36) miljoonaa euroa.

Tulos ennen tuloveroja oli 424 (493) miljoonaa euroa.

Katsauskauden verot olivat 65 (94) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman efektiivinen tuloverokanta oli 15,2 % (19,0 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta oli 20,9 % (21,0 %), kun osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, verovapaita myyntivoittoja ja verokantojen muutoksia ei oteta huomioon (liite 7).

Kauden tulos oli 359 (400) miljoonaa euroa. Osakekohtainen tulos oli 0,38 (0,43) euroa, josta -0,04 (0,07) euroa liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Liiketoiminnan rahavirta tammi–maaliskuussa 2019 oli vahva ja kasvoi 478 miljoonalla eurolla 751 (273) miljoonaan euroon. Kasvu johtui pääasiassa 292 (-91) miljoonan euron muutoksesta selvitettyissä futuureissa Nasdaq OMX Europe Commodities -kauppapaikassa sekä -22 (-109) miljoonan euron käyttöpääoman muutoksesta.

Käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat 17 miljoonalla eurolla ja olivat 150 (133) miljoonaa euroa. Fortum solmi vakuusjärjestelysopimuksen vapauttaakseen käteispannin pohjoismaisesta sähköpörssistä. Järjestelyllä oli merkittävä 310 miljoonan euron positiivinen vaikutus pantattujen rahavarojen muutokseen. Vertailuvuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä käteisvakuudet kasvoivat 63 miljoonaa euroa. Investointien rahavirta kasvoi 167 (-213) miljoonaan euroon. Vastaavasti rahavirta ennen rahoitusta parani merkittävästi ja oli 918 (60) miljoonaa euroa.

Pitkäaikaisten lainojen nostot olivat 2 506 (31) miljoonaa euroa ja liittyivät 2,5 miljardin euron joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskuun Euro Medium Term Note -ohjelmassa. Joukkovelkakirjalainan tuotot käytettiin Uniperin osakkeiden hankintaa varten otetun 1 750 miljoonan euron lainan takaisinmaksuun sekä 750 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan takaisinmaksuun. Pitkäaikaisia lainoja maksettiin yhteensä 2 507 (456) miljoonaa euroa. Likvidit varat kasvoivat 1 073 (-383) miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma raportointikauden lopussa oli 23 363 miljoonaa euroa (22 409 milj. euroa vuoden 2018 lopussa). Likvidit varat raportointikauden lopussa nousivat 1 692 miljoonaan euroon (584 milj. euroa vuoden 2018 lopussa). Sijoitettu pääoma oli 18 627 miljoonaa euroa (18 170 milj. euroa vuoden 2018 lopussa).

Oma pääoma

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 11 674 miljoonaa euroa (11 841 milj. euroa vuoden 2018 lopussa). Osinko vuodelta 2018 oli 1,10 euroa osakkeelta. Yhtiökokous hyväksyi osingon 26.3.2019, ja osinko maksettiin 4.4.2019. Oma pääoma laski 167 miljoonalla eurolla. Lasku johtui pääasiassa vuoden 2018 osingosta, yhteensä 977 miljoonaa euroa, jonka vaikutusta tasoittivat kassavirran suojausten käypään arvoon arvostamisen 380 miljoonan euron positiivinen vaikutus, 197 miljoonan euron positiiviset muuntoerot ja kauden 341 miljoonan euron tulos.

Rahoitus

Nettovelka pieneni 514 miljoonalla eurolla ja oli 4 995 miljoonaa euroa (5 509 milj. euroa vuoden 2018 lopussa). Koska yhtiökokous pidettiin 26.3.2019 ja osinko maksettiin 4.4.2019, osingonmaksu ei vaikuttanut vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen nettovelkaan.

Raportointikauden lopussa konsernin likvidit varat olivat 1 692 miljoonaa euroa (584 milj. euroa vuoden 2018 lopussa). Likvidit varat sisältävät PAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, yhteensä 463 miljoonaa euroa (317 milj. euroa vuoden 2018 lopussa). Ensimmäisen neljänneksen lopussa Fortumilla oli likvidien varojen lisäksi 1 800 (1 800) miljoonaa euroa nostamattomia valmiusluottoja (liite 13).

Fortum laski 19.2.2019 liikkeeseen nimellisarvoltaan 2,5 miljardin euron joukkovelkakirjalainat osana yhtiön Euro Medium Term Note -lainaohjelmaa. Joukkovelkakirjalainat laskettiin liikkeeseen kolmessa erässä seuraavilla maturiteeteilla: 1 000 miljoonaa euroa erääntyy 27.2.2023 ja lainasta maksetaan kiinteä kuponnikorko 0,875 %; 750 miljoonaa euroa erääntyy 27.2.2026 ja lainasta maksetaan kiinteä kuponnikorko 1,625 %; ja 750 miljoonaa euroa erääntyy 27.2.2029 ja lainasta maksetaan kiinteä kuponnikorko 2,125 %. Joukkovelkakirjalainojen tuotot käytettiin Uniperin osakkeiden hankintaa varten otetun 1 750 miljoonan euron lainan takaisinmaksuun ja 750 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan takaisinmaksuun, mikä tasapainotti velkojen erääntymisprofiilia.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 46 (36) miljoonaa euroa, josta 42 (33) miljoonaa euroa oli nettokorkokuluja. [Korkokulut sisältää 13 miljoonaa euroa Uniperin osakkeiden hankintaa varten otetun lainan ennaikaisen takaisinmaksun myötä kirjattua, jaksottamatonta hankintamenoa.](#)

Standard & Poor'sin pitkäaikainen luottoluokitus Fortumille on BBB negatiivisin näkymin. Lyhyen ajan luokitus on tasolla A-2. Fitch Ratingsin pitkäaikainen luottoluokitus Fortumille on BBB vakain näkymin. Lyhyen ajan luokitus on tasolla F3. Vakaa investment grade -tason luokitus on Fortumille ensisijaisen tärkeää.

Tunnuslukuja

Katsauskauden lopussa vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde viimeisen 12 kuukauden ajalta oli 3,3x (3,6x vuoden 2018 lopussa). Tavoitteena on ohjata velkaisuutta nettovelan ja käyttökatteen suhteen nykyiseltä tasolta kohti pitkän aikavälin tavoitetta, joka on noin 2,5x yli suhdannesyklin.

Velkaantumisaste oli 42 % (46 % vuoden 2018 lopussa), ja omavaraisuusaste oli 51 % (54 % vuoden 2018 lopussa). Osakekohtainen oma pääoma oli 13,14 euroa (13,33 euroa vuoden 2018 lopussa). Sijoitetun pääoman tuotto viimeisen 12 kuukauden ajalta oli 6,5 % (6,7 % vuoden 2018 lopussa). Fortumin pitkän aikavälin tavoite sijoitetun pääoman tuotoksi on vähintään 10 % yli suhdannesyklin.

Segmenttikatsaukset

M&A and Solar & Wind Development ja Technology and New Ventures -liiketoimintayksiköt raportoitiin aiemmin Muissa toiminnoissa. Yksiköiden uudelleenjärjestelyn myötä osa toiminnoista siirrettiin olemassa oleviin divisiooniin ja vuoden 2019 alusta johdon raportointi ja segmenttiraportointi on laadittu uuden organisaatorakenteen mukaisesti. Tuulivoimaliiketoiminta raportoidaan osana Generation-segmenttiä ja aurinkovoimaliiketoiminta sekä biopohjaiset ratkaisut osana City Solutions -segmenttiä. Tuuli- ja aurinkovoimatoiminnot Venäjällä raportoidaan edelleen Russia-segmentissä. Vuoden 2019 alusta Muihin toimintoihin kuuluvat konsernitoiminnot, teknologia ja innovaatio, sisäiset ja ulkoiset kehityshankkeet, tutkimus ja kehitys sekä Fortumin osakeomistus Uniperissa, joka on konsolidoitu Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen. Uuden organisaatorakenteen mukaan muutetut luvut julkaistiin 19.3.2019.

Generation

Generation-segmentti vastaa Fortumin sähköntuotannosta Pohjoismaissa. Siihen kuuluvat ydinvoima-, vesivoima-, tuulivoima- ja lämpövoimatuotanto, sähköntuotannon optimointi, sähkökauppa, markkina-analyysi sekä globaalisti ydinvoiman asiantuntijapalvelut.

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	601	498	1 842	1 945
- sähkönmyynti	554	490	1 771	1 835
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	417	414	1 415	1 418
- muu myynti	46	8	71	109
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	259	253	763	769
Vertailukelpoinen liikevoitto	223	220	628	631
Liikevoitto	204	279	736	661
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta**	14	-2	-72	-56
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	6 228	5 835	6 485	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			10,8	11,0
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	38	47	262	253
Henkilöstön lukumäärä	1 091	1 059	1 091	

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volyymit Pohjoismaissa sisältävät vesi-, tuuli- ja ydinvoimatuotannon. Ne eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, sähköpalveluja asiakkaille tai muita ostoja.

** Voimalaitokset rakennetaan usein yhdessä muiden energiantuottajien kanssa, ja omistajat ostavat sähköntuotannon hinnalla, joka vastaa tuotannon kustannuksia korkokuluineen ja tuotantoveroineen. Osuus tuloksesta koostuu pääasiassa IFRS-oikaisista (esim. ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjanpidosta) ja poistojen kirjaamisesta alkuperäisistä kauppahinnan kohdistuksista konsernin taseessa (liite 19 vuoden 2018 tilinpäätöksessä).

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Vesivoima Pohjoismaissa	4,8	6,4	19,1	17,6
Tuulivoima Pohjoismaissa	0,1	0,1	0,3	0,4
Ydinvoima Pohjoismaissa	6,3	6,3	22,8	22,7
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,1	0,0	0,1	0,2
Yhteensä	11,4	12,8	42,3	40,9

Pohjoismainen myynti

TWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Myynti Pohjoismaissa	13,3	14,2	48,7	47,8
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	10,8	12,3	40,8	39,3

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa sisältävät vesi-, tuuli- ja ydinvoimatuotannon. Ne eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, sähköpalveluja asiakkaille tai muita ostoja.

Myyntihinta

EUR/MWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa*	38,4	33,6	34,6	36,0

* Generation-segmentin sähkön tukkuhinta sisältää vesi-, tuuli- ja ydinvoimatuotannon. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, sähköpalveluja asiakkaille tai muita ostoja.

Tammi-maaliskuu 2019

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa pieneni, kun vesivoiman tuotantomäärät laskivat alhaisten vesivarojen seurauksena neljänneksen alussa. Neljänneksen loppua kohti vesivarat paranivat pitkän ajan keskiarvoon verrattuna. Operatiivinen toiminta ja ydinvoiman käyttöasteet olivat hyvällä tasolla. Kokonaissähköntuotannosta 99 % (100 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Generation-segmentin saavutettu sähkön tukkumyyntihinta nousi 4,8 euroa megawattitunnilta eli 14 %. Kasvua vauhdittivat suojaushintojen ja spot-hintojen nousu sekä vesivoimatuotannon onnistunut optimointi.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi marginaalisesti. Saavutettujen sähkönhintojen nousulla oli selvästi positiivinen vaikutus. Vesivoiman tuotantomäärien lasku kuitenkin kumosi hintojen nousun positiivisen vaikutuksen lähes kokonaan.

Liikevoittoa heikensi pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon -20 (59) miljoonan euron muutos (liite 4).

City Solutions

City Solutions -segmentti kehittää kestävästä kaupunkiratkaisuista kasvavaa liiketoimintaa Fortumille. Segmenttiin kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö, biopolttoaineet ja muut kiertotalouden ratkaisut sekä aurinkovoiman tuotanto. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa, Puolassa ja Intiassa. Segmenttiin kuuluu myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Stockholm Exergistä, joka on yhteisyritys ja yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	405	381	1 110	1 134
- lämmönmyynti	253	265	604	592
- sähkönmyynti	55	40	134	149
- jätteiden käsittelyn myynti*	62	50	211	223
- muu myynti**	35	26	161	170
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	137	131	310	316
Vertailukelpoinen liikevoitto	92	88	135	139
Liikevoitto	94	88	130	136
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	39	44	74	69
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	3 845	3 867	3 794	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			5,5	5,5
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	72	29	242	285
Henkilöstön lukumäärä	2 016	1 959	2 017	

* Jätteiden käsittelyn myynti koostuu jätteiden vastaanottomaksuista ja ympäristörakentamisen palvelumyynnistä.

** Muu myynti koostuu pääasiassa käyttö- ja kunnossapitopalveluista sekä uusiutuotteiden ja polttoaineiden myynnistä.

Lämmönmyynti maittain

TWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Suomi	1,4	1,6	3,8	3,7
Puola	1,5	1,7	3,5	3,2
Norja	0,7	0,8	1,6	1,6
Muut maat	0,7	0,8	1,9	1,8
Yhteensä	4,3	4,8	10,8	10,3

Sähkönmyynti maittain

TWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Suomi	0,7	0,5	1,4	1,6
Puola	0,2	0,2	0,5	0,4
Muut maat	0,2	0,3	1,0	1,0
Yhteensä	1,1	1,0	2,9	3,0

Tammi–maaliskuu 2019

Lämmönmyynti laski 10 % edellisvuotta selvästi lämpimämmän sään seurauksena. Sähkönmyynti kasvoi 40 % Suomessa, kun sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosten käyttöaste nousi. Muissa maissa sähkönmyynti laski vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä, koska Fortum myi suurimman osan Intian aurinkovoimakapasiteetistaan vuonna 2018.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 5 % pääasiassa kierrätys- ja jätehuolto liiketoiminnan tulosparannuksen seurauksena. Lisäksi sähkönhintojen nousulla oli positiivinen vaikutus, jota tasoitti lämmöntuotannon lasku edellisvuotta lämpimämmän sään seurauksena. Vertailuvuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä Intian aurinkovoimakapasiteetti vaikutti vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Liikevoittoa heikensi marginaalisesti suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon 2 (1) miljoonan euron muutos (liite 4).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 39 (44) miljoonaa euroa, josta suurin osa liittyi 35 (40) miljoonan euron osuuteen Stockholm Exergin voitosta (liite 11). Lasku johtui pääasiassa edellisvuotta lämpimämmästä säästä ja korkeammista polttoainehinnoista.

Consumer Solutions

Consumer Solutions -segmentti kattaa sähkö- ja kaasutuotteiden vähittäismyynnin Pohjoismaissa ja Puolassa, mukaan lukien asiakaspalvelun, laskutuksen sekä perinnän. Fortum on Pohjoismaiden suurin sähkön vähittäismyyjä, ja yhtiöllä on noin 2,5 miljoonaa asiakasta ja useita eri tuotemerkkejä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Puolassa. Consumer Solutions tarjoaa sähkötuotteita sekä niihin liittyviä lisäarvopalveluja ja digitaalisia kuluttajaratkaisuja.

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	669	547	1 759	1 881
- sähkönmyynti	599	482	1 547	1 664
- muu myynti	70	65	212	217
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	41	31	110	120
Vertailukelpoinen liikevoitto	26	17	53	62
Liikevoitto	-6	16	75	53
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	647	792	648	
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	13	10	47	50
Henkilöstön lukumäärä	1 455	1 510	1 399	

Myynti

TWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Sähkö	10,0	10,6	30,3	29,7
Kaasu*	1,4	1,5	4,1	4,0

* Ei sisällä tukkumyyntiä.

Asiakkaiden määrä

Tuhatta*	I/19	I/18	2018
Sähkö	2 430	2 470	2 440
Kaasu	30	20	30
Yhteensä	2 460	2 490	2 470

* Pyöristettynä lähimpään 10 000:een.

Tammi–maaliskuu 2019

Sähkönmyynti laski 6 % pääasiassa edellisvuotta pienemmän asiakaskunnan ja lämpimämmän sään seurauksena. Liikevaihto kasvoi pääasiassa markkinahintojen nousun myötä. Kilpailu oli edelleen kovaa ja asiakasvaihtuvuus suurta Pohjoismaissa.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 53 % pääasiassa myyntikatteiden nousun myötä. Yli puolet tulosparannuksesta johtui suotuisista markkinaolosuhteista, joiden myötä tiettyjen asiakassegmenttien kannattavuus parani tilapäisesti.

Liikevoittoa heikensi suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon -32 (-1) miljoonan euron muutos (liite 4).

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin yli 29 prosentin omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	298	336	1 069	1 031
- sähkönmyynti	248	248	872	872
- lämmönmyynti	49	88	193	154
- muu myynti	1	0	4	5
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	135	142	417	410
Vertailukelpoinen liikevoitto	99	104	271	266
Liikevoitto	99	104	273	268
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	9	5	36	40
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	3 030	3 091	2 789	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			10,3	10,4
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	5	16	117	106
Henkilöstön lukumäärä	2 910	3 401	2 941	

Sähkön- ja lämmöntuotanto Venäjällä

TWh	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto Venäjällä	8,3	8,3	29,6	29,5
Lämmöntuotanto Venäjällä	6,9	8,8	20,4	18,5

Fortumin keskeiset sähkön kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä

	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Sähkön spot-hinta (markkinahinta) Uralin alueella, RUB/MWh	1 128	1 011	1 043	1 072
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 883	3 755	3 801	3 833
Keskimääräinen kapasiteettihinta CCS ja muut, tRUB/MW/kk* **	162	158	148	149
Keskimääräinen kapasiteettihinta CSA, tRUB/MW/kk**	1 196	1 147	1 075	1 087
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	678	661	609	614
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, RUB/MWh	2 002	1 872	1 888	1 924
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, EUR/MWh***	26,4	26,8	25,6	25,5

* Sisältää forced mode -statuksen kapasiteettimaksut, säännellyt tariffit ja kahdenväliset sopimukset.

** Kapasiteettivolyymille maksetut kapasiteettihinnat, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

*** Muunnettu käyttämällä keskiarvoja.

Fortum ja STS Corporation perustivat vuonna 2018 Yustek-yhteisyrityksen, joka jakelee ja myy kaukolämpöä Tšeljabinskissa. Yustek aloitti toimintansa marraskuussa 2018 ja sai tammikuussa 2019 toimitusvelvollisen lämmönmyyjän aseman ja tariffit. Fortum on siirtänyt Yustekille vuokrasopimuksella Tšeljabinskin lämpöverkot sekä joitakin lämpökattiloita, joiden kapasiteetti on yhteensä 1 661 megawattia.

Tammi–maaliskuu 2019

Sähköntuotanto pysyi vakaana. Lämmöntuotanto laski, kun Tšeljabinskin lämmönjakelutoiminta ja joitakin lämpökattiloita siirrettiin Yustek-yhteisyritykselle.

Liikevaihto laski, koska ruplan kurssi heikkeni ja Tšeljabinskin lämmönjakelutoiminta siirrettiin Yustek-yhteisyritykselle.

Vertailukelpoinen liikevoitto laski 5 %. Ruplan heikentymisen vaikutus liikevoittoon oli -8 miljoonaa euroa. Saatujen CSA-maksujen (Capacity Supply Agreement) kasvulla ja sähkön myyntikatteiden nousulla oli positiivinen tulosvaikutus. Positiivista vaikutusta kuitenkin tasoitti Tšeljabinskin lämmönjakelutoiminnan siirtäminen Yustek-yhteisyritykselle. Yustekille siirretyillä liiketoiminnoilla oli marginaalinen vaikutus vuoden 2018 vertailukelpoiseen liikevoittoon Venäjällä. Saatujen CSA-maksujen nousu liittyi Nyagan 2:n CSA-maksujen kasvuun maksujakson viimeisinä vuosina vuoden 2018 kolmannesta neljänneksestä alkaen.

Muut toiminnot

Muut toiminnot -segmenttiin kuuluvat konsernitoiminnot, teknologia ja innovaatio, sisäiset ja ulkoiset kehityshankkeet, tutkimus ja kehitys sekä Fortumin osakeomistus Uniperissa, joka on konsolidoitu Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen (liite 6).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 49 (-) miljoonaa euroa, joka on osuus Uniperin tuloksesta (liite 11).

Uniperin hankintameno ja siihen liittyvät välittömät kustannukset raportoidaan kohdassa "Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä". Lopullinen IFRS:n mukainen hankintamenolaskelma saatetaan päätökseen vuoden 2019 toisella neljänneksellä. Fortumin osuus Uniperin tuloksesta raportoidaan neljännesvuoden viiveellä mahdollisine oikaisuneen, koska Uniper julkaisee osavuositilinsänsä myöhemmin kuin Fortum. Fortumin vuoden 2019 tammi–maaliskuun osavuositilinsänsä sisältää Fortumin osuuden Uniperin vuoden 2018 neljännen neljänneksen tuloksesta (liite 6). Uniper julkistaa tammi–maaliskuun 2019 tuloksensa 7.5.2019.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä olivat 135 (120) miljoonaa euroa (liite 6). Investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 129 (103) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähköntuotanto- kapasiteetti, MW	Lämmöntuotanto- kapasiteetti, MW	Toimitus alkoi/alkaa
Generation				
Vesivoimaloita Suomessa ja Ruotsissa	Vesivoima	~15		2019
Sørfjord, Norja	Tuuli	97		IV/19
Kalax, Suomi**	Tuuli	90		-
City Solutions				
Zabrze, Puola	CHP	75	145	1.4.2019
Kivenlahti, Suomi	Bio HOB*		58	2020
Pavagada 2, Intia	Aurinko	250		III/19
Rajasthan, Intia	Aurinko	250		IV/20
Russia				
Aurinko**	Aurinko	110		2021–2022

* Biopolttoainekäyttöinen lämpökattila (HOB, heat-only boiler).

** Edellyttää erillistä investointipäätöstä.

Generation

Fortum osallistuu 1 600 megawatin Olkiluoto 3 (OL3) -ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa Teollisuuden Voima (TVO) -omistusosuutensa kautta. OL3-ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortum omistaa 25 % OL3-ydinvoimalaitosyksiköstä ja on sitoutunut rakentamisen rahoitukseen omistusosuutensa suhteessa. Katsauskauden lopussa Fortumin saatavat OL3:n osalta olivat 170 miljoonaa euroa. Fortumin jäljellä oleva sitoumus OL3-yksikköön oli 63 miljoonaa euroa. Laitoksen toimittava AREVA-Siemens-yhteenliittymä päivitti aikataulun marraskuussa 2018. Tuolloin päivitetyn aikataulun mukaan yksikön säännöllisen sähköntuotannon odotetaan alkavan tammikuussa 2020. Suomen hallitus myönsi OL3:lle käyttöluvan maaliskuussa 2019. Huhtikuussa 2019 TVO ilmoitti, että laitoksen toimittaja päivittää aikataulun kesäkuussa 2019 (liite 18).

Fortumin Kalaxin tuulivoimahanke Närpiössä hyväksyttiin Suomen uusiutuvan energian kansalliseen preemiojärjestelmään maaliskuussa 2019. Tuulipuiston tehon odotetaan olevan noin 90 megawattia ja vuotuisen sähköntuotannon noin 300 gigawattituntia. Kalaxin tuulipuisto saa tukea 2,87 euroa megawattitunnilta, jos sähkön markkinahinta on alle 30 euroa megawattitunnilta. Kalax-hanke edellyttää vielä Fortumin investointipäätöstä.

Fortum osti 1.1.2019 kaikki jäljellä olleet TVO:n C-osakkeet, jotka oikeuttavat sähköntuotantoon Meri-Porin lauhdevoimalaitoksessa. Fortumin oikeus Meri-Porin laitoksen sähköntuotantoon nousi 67 %:sta 100 %:iin. Meri-Porin voimalaitosta käytetään pääasiassa Fingridin kapasiteettivarantona sekä varakapasiteettina.

Norjassa Fortum rakentaa Sørfjordiin 97 megawatin tuulipuistoa, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2019 neljännellä neljänneksellä.

City Solutions

Maaliskuussa 2019 Fortum ilmoitti voittaneensa Solar Energy Corporation of Indiaalta oikeuden rakentaa 250 megawatin aurinkovoimaprojekti Rajasthaniin Intiaan. Voimalaitoksen käytön odotetaan alkavan vuoden 2020 neljännellä neljänneksellä.

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti oikeuden rakentaa 250 megawatin aurinkovoimalaitoksen Pavagadan aurinkopuistoon Intian Karnatakaan. Investoinnin arvioidaan olevan noin 160 miljoonaa euroa. Investoinnin arvo nousi aiemmin ilmoitetusta 120 miljoonasta eurosta. Tähän olivat pääsyinä aurinkopaneeleille asetetut tuontitullit, jotka korvataan myöhemmin sähkönostosopimuksen mukaisesti, sekä muutokset valuuttakursseissa. Voimalaitoksen käytön odotetaan alkavan vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä.

Kesäkuussa 2018 Fortum allekirjoitti sopimuksen, jolla se myi 54 prosentin osuuden aurinkovoimayhtiöstään UK Climate Investmentsille (40 %) ja Elite Alfred Bergille (14 %). Kaupan kohteena olevalla yhtiöllä on neljä toiminnassa olevaa aurinkovoimalaitosta Intiassa. Huhtikuussa 2019 Elite Alfred Berg käytti optiotaan ostaa 2 %:n lisäosuuden Fortumilta.

Vuonna 2015 Fortum päätti rakentaa uuden yhteistuotantolaitoksen Puolan Zabrzeen. Laitoksessa käytetään ensisijaisesti jäteperäistä polttoainetta ja hiiltä, mutta myös muita polttoaineseikoituksia voidaan käyttää. Uusi laitos korvaa nykyiset hiilivoimalat Zabrzessa ja Bytomissa. Sen tuotantokapasiteetti on 145 megawattia lämpöä ja 75 megawattia sähköä. Laitoksen käyttöönotto viivästyi jonkin verran alkuperäisestä suunnitelmasta, ja kaupallinen toiminta alkoi 1.4.2019.

Russia

Huhtikuussa 2019 Venäjän energiaministeriö valitsi Fortumin ja energianmyyntiyhtiö Vostokin 50/50 yhteisyrityksen toimitusvelvolliseksi sähkönmyyjäksi 1,5 miljoonalle asiakkaalle Tšeljabinskin alueella 1.7.2019 alkaen. Päätös tehtiin maaliskuussa 2019 pidetyn huutokaupan perusteella ja sen täytäntöönpano edellyttää, että yhteisyritys täyttää tarjoukseen liittyvät velvoitteet. Yhteisyritys sitoutui huutokaupassa maksamaan Chelyabenergosbytin 4,8 miljardin ruplan eli noin 66 miljoonan euron velat kokonaisuudessaan. Velanmaksu rahoitetaan suurimmaksi osaksi lainarahoituksella, joten kauppa edellyttää Fortumilta rajallista pääomasijoitusta. Kaupan taloudellista vaikutusta Fortumille pienentää merkittävästi se, että Fortum on yhtiön suurin yksittäinen velkoja noin 11 miljoonan euron osuudella velasta.

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 110 megawattia aurinkovoimakapasiteettia. Voimalaitokset otetaan käyttöön vuosina 2021 ja 2022.

Kesäkuussa 2018 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto (Fortumin osuus 50 %) voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 823 megawattia tuulivoimakapasiteettia käyttöönotettavaksi vuosina 2019–2023. Vuoden 2018 neljännellä neljänneksellä sijoitusrahasto päätti 100 megawatin tuulivoimapuistoinvestoinnista, jossa sähköntuotannon on tarkoitus alkaa vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla.

Kesäkuussa 2017 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 1 000 megawattia tuulivoimakapasiteettia käyttöönotettavaksi vuosina 2018–2022. Lokakuussa 2017 ja lokakuussa 2018 sijoitusrahasto päätti investoinneista 50 megawatin ja 200 megawatin tuulipuistoihin. Sähköntuotanto 50 megawatin tuulipuistossa alkoi 1.1.2019. Tuotannon 200 megawatin tuulipuistossa on tarkoitus alkaa vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla.

Fortumin sekä Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahaston vuosina 2017 ja 2018 voittamiin uusiutuvan energian kapasiteetteihin liittyvät investointipäätökset tehdään tapauskohtaisesti. Fortumin sijoittama oma pääoma on enintään 15 miljardia ruplaa. Pitkällä aikavälillä Fortum pyrkii ylläpitämään kevyttä taserakennetta mahdollisten kumppanuuksien ja muiden yhteistyömuotojen avulla.

Toiminta- ja sääntely-ympäristö

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 116 (121) TWh vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä. Kulutuksen lasku johtui pääasiassa vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen vertailukautta lämpimämmästä säästä. Teollinen kysyntä pysyi lähes ennallaan.

Vuoden 2019 alussa Pohjoismaiden vesivarannot olivat 74 TWh eli 9 TWh pitkän ajan keskiarvoa pienemmät ja 12 TWh pienemmät kuin vuotta aikaisemmin. Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen lopussa vesivarannot olivat 39 TWh eli 3 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 5 TWh edellisvuotta suuremmat.

Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 46,9 (38,6) euroa/MWh. Keskimääräinen sähkön aluehinta oli 47,5 (42,0) euroa/MWh Suomessa ja 46,5 (39,0) euroa/MWh Ruotsissa (SE3-alue, Tukholma). Hintojen nousu johtui pääasiassa selvästi korkeammista hiililauhdetuotannon marginaalikustannuksista ja Pohjoismaiden alhaisista vesivarannoista, joiden vaikutus oli suurempi kuin leudon ja tuulisen sään vaikutus.

Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä nousi 40,9 (35,5) euroon/MWh.

Hiilidioksidipäästöoikeuksien markkinahinta vaihteli ensimmäisellä neljänneksellä. Markkinahinta oli 25 euroa tonnilta vuoden 2019 alussa ja 22 euroa tonnilta ensimmäisen neljänneksen lopussa. Hiilidioksidipäästöoikeuksien keskihinta ensimmäisellä neljänneksellä oli 22 (10) euroa tonnilta.

Russia

Fortum toimii Länsi-Siperiassa pääasiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joilla teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Uralilla metalliteollisuuteen keskittyneellä Tšeljabinskin alueella. Venäjän markkinat on jaettu kahteen hintavyöhykkeeseen, ja Fortum toimii hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue).

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjän sähkönkulutus vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä oli 289 (289) TWh. Vastaava luku hintavyöhykkeellä 1 oli 220 (220) TWh.

Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä keskimääräinen sähkön spot-hinta (kapasiteettihinnat pois lukien) nousi 10 % ja oli 1 309 (1 187) ruplaa/MWh hintavyöhykkeellä 1. Spot-hinta Uralin alueella nousi 12 % ja oli 1 128 (1 011) ruplaa/MWh.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivut 59-61).

Euroopan sääntely-ympäristö

Kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä etenee

Euroopan parlamentti antoi 28.3.2019 päätöslauselmansa kestävän rahoituksen luokittelua koskevasta komission ehdotuksesta. Asetus määrittää kehykset, joiden puitteissa voidaan vähitellen luoda yhtenäinen luokittelujärjestelmä ympäristöllisesti kestävälle taloudelliselle toiminnalle. Ydinvoimaa, uusiutumatonta energiaa, kaasuputkia ja jätteenpolttoa ei pidetä kestävinä parlamentin päätöslauselmassa.

Tämä voi lisätä näihin energiamuotoihin liittyvien investointien rahoituskuluja, aiheuttaa mainehaittaa sekä johtaa siihen, ettei investointiin voi saada julkista rahoitusta. Riskinä on myös se, että luokittelua käytetään tulevan EU-lainsäädännön perustana.

Sinänsä kestävä rahoitusta koskeva aloite on Fortumin strategian mukainen. Energiasektorin kestäviä investointeja edistävien aloitteiden on kuitenkin oltava teknologianeutraaleja ja tähdättävä vähäpäästöisiin fossiilivapaisiin ratkaisuihin sen sijaan, että niillä edistettäisiin yleisesti investointeja tiettyihin uusiutuviin energiamuotoihin.

EU:n 2050 ilmastostrategia ei ole edennyt neuvostossa

Euroopan komission ehdotus EU:n ilmastostrategiaksi vuoteen 2050 on saanut ristiriitaisen vastaanoton jäsenvaltioissa. Euroopan neuvoston 22.3.2019 antamissa päätelmissä viitataan hiilineutraaliuteen, mutta ei määritetä aikataulua sen saavuttamiseksi. Saksa ei ole vielä ilmaissut kantaansa maan sisäisen ilmastokeskustelun vuoksi, eikä Saksa myöskään ole pystynyt asettamaan määräaikaa EU:n nollanettopäästöjen saavuttamiselle. EU:n johtajien odotetaan palaavan asiaan kesäkuussa, mutta strategian viimeistelyn odotetaan viivästyvän edelleen.

Euroopan parlamentti hyväksyi 14.3.2019 ilmastostrategiaa koskevan ei-sitovan päätöslauselman, johon kuuluu tuki ilmastoneutraaliudelle vuoteen 2050 ja vuoden 2030 ilmastotavoitteen nostaminen nykyisestä 40 prosentista 55 prosenttiin.

Fortum katsoo, että tavoite vuodelle 2050 sekä kustannustehokkaat toimet päästöjen vähentämiseksi vuosina 2030–2050 tulisi vahvistaa mahdollisimman pian. Fortumin näkemyksen mukaan hiilen hinnoittelu on keskeistä hiilineutraaliuden saavuttamisessa.

Uusia veroja fossiilisille polttoaineille ehdotettu Ruotsissa

Ruotsin hallitus ehdotti 10.4.2019 uusia veroja fossiilisille polttoaineille, joita käytetään sähkön ja lämmön yhteistuotannossa. Ruotsin valtiovarainministeriön arvion mukaan sähkön ja lämmön yhteistuotantoa koskevasta verosta saatava tuotto olisi 450 miljoonaa kruunua vuodessa. Jos ehdotus hyväksytään, uusi vero vaikuttaa negatiivisesti Stockholm Exergin talouteen.

EU:n vesilainsäädäntö muuttumassa

EU:n vesiputedirektiiville tehdään toimivuustarkastusta Euroopan komissiossa. Lisäksi komissio julkaisi 26.2.2019 viidennen raporttinsa vesiputedirektiivin toimeenpanosta. Raportissa tarkastellaan vesistöjen tilaa kussakin jäsenvaltiossa.

Komission suositukset Suomelle ja Ruotsille ovat vaativia, ja niillä voi olla merkittävä vaikutus vesivoiman tuotantoon tuotannon menetyksinä ja ympäristötoimien lisäkustannuksina. Jos muutoksia tehdään ottamatta täysin huomioon vesivoiman merkitystä päästöttömälle energijärjestelmälle, niillä on haitallisia vaikutuksia sekä ilmastoon että energijärjestelmään.

Fortum uskoo, että nykyinen vesiputedirektiivi vastaa edelleen kohtuullisen hyvin tarkoitustaan eikä siihen tarvitse tehdä muutoksia. Sen sijaan yhteisen täytäntöönpanostrategian ohjeita tulisi tarkistaa ja yhtenäistää, jotta ne olisivat yhdenmukaiset direktiivin kanssa.

Pohjoismaisten ministerien julistus hiilineutraaliudesta

Pohjoismaat sopivat 25.1.2019 entistä tiiviimmästä yhteistyöstä ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Ministerien allekirjoittamassa julistuksessa Pohjoismaat sitoutuvat noudattamaan 1,5 asteen tavoitetta päätöksenteossa, nostamaan vuoden 2020 ilmastotavoitteita ja saavuttamaan hiilineutraaliuden muita maita nopeammin. Yksityisen sektorin rooli ja tutkimuksen, kehityksen ja innovoinnin tukeminen ovat keskeisiä julistuksessa.

Fortum pitää julistusta tervetulleena ja odottaa konkreettisia ehdotuksia yhteistyöstä.

Sähkön loppukäyttäjähintojen jäädytys Puolassa

Sähkön valmisteveroa koskeva lakimuutos tuli voimaan Puolassa 1.1.2019. Lakia kuitenkin muutettiin jälleen 4.3.2019 Euroopan komission kanssa käytyjen keskustelujen ja markkinaosapuolten painostuksen seurauksena. Sähkönmyyjien tappioiden korvausmenetelmiä koskeva toissijainen lainsäädännön valmistelu on yhä kesken. Energiaministeriön mukaan alennetut sähkön loppukäyttäjähinnat koskevat vain vuotta 2019.

Tämä toimenpide on lisännyt sääntely-ympäristön epävakautta Puolassa. Euroopan komission odotetaan kyseenalaistavan menettelyn, myös suunnitellun korvausmekanismin osalta, sillä sitä voidaan pitää laittomana valtiontukena. Fortum tekee yhteistyötä kauppajärjestöjen ja muiden asianomaisten tahojen kanssa uuden lainsäädännön selkeyttämiseksi.

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos altistuu useille taloudellisille, strategisille, energiapolitiikkaan ja -sääntelyyn liittyville, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille. Fortum altistuu näille riskeille sekä suoraan että epäsuorasti osakkuus- ja yhteisyritystensä kautta.

Hyödykkeiden ja sähkön tukkuhinnat Euroopassa ovat Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta tärkeimpiä tekijöitä. Sähkön tukkuhinnan lyhyen aikavälin kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat, hydrologinen tilanne, lämpötila, taloudellinen kehitys sekä sähkön tuonnin ja viennin tasapaino.

Yleinen talouskasvu vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin ja niiden myötä sähkön tukkuhintoihin Pohjoismaissa. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyyden vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi valuuttakurssivaihtelujen kasvulla on muunto- ja transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen etenkin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta.

Pohjoismaissa muutokset sääntely- ja verotusympäristössä lisää energia- ja ympäristöhuoltotoimialojen riskejä. Suurin strateginen riski on sääntely- ja markkinaympäristön kehittyminen suuntaan, jota emme ole pystyneet ennakoimaan ja valmistautumaan. Fortum on varautunut näihin epävarmuustekijöihin analysoimalla ja arvioimalla lukuisia energiemarkkinoiden ja sääntelyn tulevaisuuden kehityskulkuja ja niiden vaikutuksia eri tuotantomuotoihin ja teknologioihin. Tämän työn seurauksena Fortumin strategiauudistuksen painopistealueina olivat tulopohjan laajentaminen sekä toiminnan suuntaaminen uusiin liiketoimintoihin, teknologioihin ja markkinoihin. Ympäristönsuojelu luo ympäristöhuoltoliiketoiminnan perustan ja mahdollisuudet. Keskeistä on kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin kiristyvässä sääntely-ympäristössä.

Fortumin Venäjän liiketoiminnan kannalta keskeisiä tekijöitä ovat talouskasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon sääntely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Saadut takuuhintaiset maksut kapasiteettisopimuksista (CSA) ja kapasiteettihuutokaupoista (Competitive Capacity Selection, CCS) ovat keskeisiä kannattavuustekijöitä. Suurin osa Fortumin vuoden 2007 jälkeen rakennetusta kapasiteetista kuuluu CSA-järjestelmän piiriin. Jokaiselle takuuhinnan piirissä olevalle uudelle laitokselle maksetaan Venäjän valtion takaamaa takuuhintaa noin 10 vuoden ajan käyttöönotosta lähtien (uusiutuvalle energiantuotannolle noin 15 vuoden ajan). Saadut kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös kausivaihtelut ja käytettävyyden vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. CSA-maksuihin vaikuttavat muun muassa painotettu pääoman keskimääräinen kustannus (WACC), kuluttajahintaindeksi (CPI) sekä yhtiöiden sähkön spot-markkinoilta saamat tuotot (tuottoja tarkastellaan kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta). Lisäksi lämpövoimalat saavat selkeästi korotettuja CSA-maksuja alkaen noin kuusi vuotta käyttöönotosta.

Lisätietoja Fortumin riskeistä on luettavissa yhtiön vuosikertomuksessa.

Näkymät

Suojaukset

Maaliskuun 2019 lopussa noin 75 % Generation-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu hintaan 32 euroa/MWh loppuvuodelle 2019 ja noin 55 % hintaan 31 euroa/MWh vuodelle 2020 (45 % hintaan 29 euroa/MWh vuoden 2018 lopussa). Raportoidut suojaushinnat sisältävät vuoden 2019 alusta alkaen myös proxy-suojauksen vaikutuksen. Muutoksella oli vähäinen vaikutus hintoihin. Suojausasteen laskentamenetelmä ei ole muuttunut.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannais sopimuksilla, joista suurin osa on Nasdaq Commodities -termiinejä.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja myynnit

Tällä hetkellä Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 600–650 miljoonaa euroa vuonna 2019. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit sekä aurinko- ja tuulivoimainvestoinnit, jotka voidaan myydä pääoman kierrätyksen liiketoimintamallin kautta. Kunnossapitoinvestointien arvioidaan olevan noin 300 miljoonaa euroa vuonna 2019 eli selkeästi alle poistojen tason.

Investointien odotetaan pienenevän vuonna 2020.

Pohjoismaiset markkinat

Sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan kasvavan edelleen. Sähkön kysynnän Pohjoismaissa odotetaan kasvavan lähivuosina keskimäärin noin 0,5 % vuodessa. Kasvuvauhti määräytyy pitkälti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden makrotaloudellisen kehityksen mukaan sekä pitkällä aikavälillä myös teollisuuden, liikenteen ja lämmityksen sähköistämisen asteen mukaan.

Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä öljyn hinta nousi, mutta hiilen ja päästöoikeuksien hinnat laskivat. Huhtikuun 2019 puolivälissä hiilen termiinihintaa (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2019 oli noin 64 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja päästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2019 noin 24 euroa tonnilta. Pohjoismainen sähkön termiinihintaa Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli noin 39 euroa/MWh loppuvuodelle 2019 ja noin 37 euroa/MWh vuodelle 2020. Saksassa sähkön termiinihintaa oli noin 44 euroa/MWh loppuvuodelle 2019 ja noin 49 euroa/MWh vuodelle 2020. Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin 3 TWh pitkän ajan keskiarvon alapuolella ja 5 TWh vertailukautta suuremmat.

Generation

Generation-segmentin saavutettuun sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojausasteet, suojaushinnat, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyynnihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Segmentin saavuttama sähkön tukkumyynnihinta sisältää myös lisäarvon, joka saavutetaan vesivoima- ja ydinvoimatuotannon optimoinnilla sekä kaupankäynnin hyödykemarkkinoilla.

Ruotsin eduskunta hyväksyi 19.6.2018 uuden vesivoimalain, joka astui voimaan 1.1.2019. Uuden lain mukaan toimialan on perustettava yhteinen vesivoimarahasto, josta rahoitetaan suurin osa tarvittavista ympäristötoimista. Perustetun rahaston suuruus on 10 miljardia Ruotsin kruunua, joka maksetaan 20 vuoden kuluessa. Suuret energiayhtiöt sijoittavat rahastoon vesivoiman tuotanto-osuutensa mukaisesti. Fortumin osuus rahaston kokonaisrahoituksesta on 23 %. Lisäksi hallitus antoi määräyksen vesivoimalupien uudistamisen kansallisesta priorisointisuunnitelmasta. Määräys tuli voimaan 11.1.2019.

Tukholman valitustuomioistuimien antoi 11.6.2018 päätöksensä Fortum Sverige AB:n vesivoiman kiinteistöveron oikaisuhakemuksesta vuosilta 2009–2014. Oikeuden päätökset eivät olleet Fortumille suotuisia. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt Fortumille valituslupaa. Koska hallinto-oikeus, Tukholman valitustuomioistuin ja korkein hallinto-oikeus käsittelevät vain valtiontukea koskevat väitteet, tapaus siirretään nyt takaisin hallinto-oikeuden käsiteltäväksi muiden oikeudellisten väitteiden osalta. Kiistanalainen kiinteistövero ilman korkoja kyseiseltä ajanjaksolta on yhteensä noin 510 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 50 miljoonaa euroa). Lisäksi hallinto-oikeus käsittelee Fortumin Ruotsin yritysten vuosilta 2011–2016 tekemiä valituksia, jotka koskevat niiden vesivoimalaitosten kiinteistöveroastetta samoin oikeudellisin perustein. Fortum on maksanut kiinteistöveroa lain mukaisesti. Jos oikeuden lopullinen päätös on Fortumille epäsuotuisa, se ei vaikuta Fortumin tulokseen. Fortum Sverige AB teki joulukuussa 2018 EU-komissiolle valituksen vesivoimalaitosten kiinteistöverosta Ruotsissa vuodelta 2017 ja aiemmilta vuosilta. Fortum pyysi komissiota tutkimaan, ovatko Ruotsin vesivoimalaitosten kiinteistöveroa koskeva lainsäädäntö ja oikeuden päätökset EU:n valtiontukea koskevien sääntöjen mukaisia.

Syyskuussa 2016 Ruotsin hallitus esitteli tulevien vuosien budjettiehdotuksensa. Ehdotuksen mukaan vesivoiman kiinteistövero laskee Ruotsissa 2,8 prosentista 0,5 prosenttiin. Veroa lasketaan neljässä vaiheessa: 2,2 prosenttiin vuoden 2017 tammikuussa; 1,6 prosenttiin vuoden 2018 tammikuussa; 1,0 prosenttiin vuoden 2019 tammikuussa; ja 0,5 prosenttiin vuoden 2020 tammikuussa. Vuonna 2018 Fortumin vero oli 65 miljoonaa euroa. Lisäksi sähköhinnoista riippuvaa vesivoiman kiinteistöveron verotusarvoa tarkistettiin vuonna 2019. Kiinteistöveron verotusarvoa tarkistetaan kuuden vuoden välein. Fortumin vesivoiman kiinteistöveron arvioidaan laskevan vuonna 2019 noin 20 miljoonalla eurolla vuodesta 2018.

City Solutions

City Solutions -segmentin rahavirran ja tuloksen kasvu syntyvät pääasiassa uusien laitosinvestointien ja yritysostojen kautta. Lämmön hinta, polttoainekulut, laitosten käyttöaste, joustavuus, tehokkuus ja jätteen vastaanottomaksut ovat kannattavuuden avaintekijöitä. Myös sähkön hinta ja sääolosuhteet vaikuttavat kannattavuuteen. Fortum aikoo luoda uutta liiketoimintaa, jossa on potentiaalia merkittävään kannattavuuden parantamiseen esimerkiksi jätteiden käsittelyssä ja kierrätyksessä ja biotaloudessa.

Fortum Oslo Varmen liiketoimintojen kehittämisen arvioidaan edellyttävän toiminnan integrointiin liittyviä kertaluonteisia kuluja sekä lisäinvestointeja tulevina vuosina. Kustannushyötyjä odotetaan syntyvän asteittain vuodesta 2019 alkaen, ja 5–10 miljoonan euron vuosittainen täysimääräinen hyöty saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Maaliskuussa 2019 Fortum ilmoitti voittaneensa Solar Energy Corporation of Indiaalta oikeuden rakentaa 250 megawatin aurinkovoimaprojektin Rajasthanin Intiaan. Aurinkopuistossa tuotetulle sähkölle taataan kiinteä 2,48 INR/kWh takuuhinta 25 vuodeksi. Voimalaitoksen käytön odotetaan alkavan vuoden 2020 neljännellä neljänneksellä.

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti oikeuden rakentaa 250 megawatin aurinkovoimalaitoksen Pavagadan aurinkopuistoon Intian Karnatakaan. Investoinnin arvioidaan olevan noin 160 miljoonaa euroa. Aurinkopuistossa tuotetulle sähkölle taataan kiinteä 2,85 INR/kWh takuuhinta 25 vuodeksi. Investoinnin arvo nousi aiemmin ilmoitetusta. Tähän olivat syinä aurinkopaneeleille asetetut tuontitullit, jotka korvataan myöhemmin sähkönostosopimuksen mukaisesti, sekä muutokset valuuttakursseissa. Laitoksen käytön odotetaan alkavan vuonna 2019.

Consumer Solutions

Kilpailun pohjoismaisilla sähkön vähittäismyyntimarkkinoilla odotetaan pysyvän kireänä, mikä edelleen luo paineita myyntikatteisiin ja asiakasvaihuvuuteen. Consumer Solutions vastaa haasteelliseen markkinatilanteeseen ja vahvistaa kilpailukykyään jatkamalla panostusta uusien digitaalisten palvelujen kehittämiseen kuluttajille.

Hafslundin ja Fortumin kuluttajaliiketoiminnot täydentävät hyvin toisiaan, ja niiden yhdistämisellä voidaan saavuttaa sekä tuottoihin että kuluihin liittyviä synergiaetuja. Lyhyellä aikavälillä ensisijaisena tavoitteena on saavuttaa tuottoja lisäävää myyntiä hyödyntämällä molempien yhtiöiden parhaita käytäntöjä ja tarjoamalla lisätuotteita ja palveluita koko asiakaskunnalle. Kustannushyötyjä saadaan vuodesta 2019 alkaen, kun Hafslundin integraatio on saatu päätökseen. Kustannushyötyjen odotetaan kasvavan asteittain tulevina vuosina, ja tavoitellut noin 10 miljoonan euron vuosittaiset hyödyt saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Russia

Russia-segmentin CSA-sopimukseen perustuvat kapasiteettimaksut ovat keskeinen yhtiön tulokasvuun vaikuttava tekijä, sillä ne ovat huomattavasti korkeampia kuin CCS-huutokaupoista saatavat kapasiteettimaksut. Tällä hetkellä Fortumin CSA-kapasiteetti on 2 368 MW. Helmikuussa 2019 sähkön tukkukaupan viranomaisen julkaisi painotetun pääoman keskimääräisen kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksin (CPI) vuodelle 2018. Näitä tietoja käytettiin CSA-maksujen määrittämiseen vuodelle 2019. Kapasiteettimaksuja laskettiin vastaamaan Venäjän pitkän aikavälin valtion obligaatioiden alemmaa korkoa. Viranomaisen tarkasteli myös energiamarkkinoilta saatuja tuottoja, ja kapasiteettimaksuja nostettiin pienempien tuottojen vuoksi. Lisäksi osa lämpövoimaloista saa selkeästi korotettuja CSA-maksuja noin kuudennesta käyttövuodesta alkaen. Vuonna 2019 ei ole odotettavissa vastaavaa korotusta CSA-maksuihin.

Fortumin muu kapasiteetti Venäjällä on 2 544 MW, ja sillä on oikeus osallistua CCS-huutokauppaan. Pitkän aikavälin CCS-huutokaupat vuosille 2018–2021 pidettiin vuosina 2015, 2016 ja 2017. Kaikki Fortumin huutokaupoissa tarjoamat voimalaitokset tulivat valituiksi. Fortum sai myös forced mode -statuksen osalle Argayashin voimalaitoksen kapasiteettia, eli yhtiö saa korkeamman maksun 195 MW:lle vuosiksi 2018–2019, 175 MW:lle vuodeksi 2020 ja 105 MW:lle vuodeksi 2021. CCS-hinta ilman forced mode status -maksuja oli 111 000 ruplaa megawatilta kuukaudessa vuonna 2018; 110 000 ruplaa megawatilta kuukaudessa vuonna 2019; 115 000 ruplaa megawatilta kuukaudessa vuonna 2020; ja 134 000 ruplaa megawatilta kuukaudessa vuonna 2021. CCS-huutokauppa vuosille 2022–2024 on määrä pitää heinäkuussa 2019 ja CCS-huutokauppa vuodelle 2025 marraskuussa 2019.

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 110 megawattia aurinkovoimakapasiteettia. Voimalaitokset on määrä ottaa käyttöön vuosina 2021–2022, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 14 000 ruplaa/MWh.

Kesäkuussa 2018 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto (Fortumin osuus 50 %) voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 823 MW tuulivoimakapasiteettia käyttöönotettavaksi vuosina 2019–2023, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 7 000–8 000 ruplaa megawattitunnilta. Joulukuussa 2018 tuulivoimasijoitusrahasto päätti investoinnista 100 MW:n tuulivoimapuistoon.

Kesäkuussa 2017 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 1 000 MW tuulivoimakapasiteettia käyttöönotettavaksi vuosina 2018–2022, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 7 000–9 000 ruplaa/MWh. Lokakuussa 2017 sijoitusrahasto teki päätöksen ensimmäisen 50 MW:n ja lokakuussa 2018 toisen 200 MW:n tuulipuiston rakentamisesta.

Fortum arvioi kaasun keskimääräisen hinnan nousevan Venäjällä 3 % vuonna 2019.

Muut toiminnot

Uniper-osakeomistuksen taloudellisista vaikutuksista on tietoa liitteessä 6.

Verotus

Fortumin vuoden 2019 efektiiviseksi veroasteeksi arvioidaan 19–21 %, kun osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, verovapaita myyntivoittoja ja verokantojen muutoksia ei oteta huomioon.

Kesäkuussa 2018 Ruotsin hallitus päätti alentaa yhteisöveroa kahdessa vaiheessa: nykyisestä 22,0 prosentista 21,4 prosenttiin tammikuusta 2019 alkaen ja 20,6 prosenttiin tammikuusta 2021 alkaen.

Maaliskuussa 2018 Ruotsin korkein hallinto-oikeus päätti olla myöntämättä Fortumille valituslupaa vuosien 2009–2012 verotuksen korkovähennyksistä Ruotsissa. Siten hallinto-oikeuden kesäkuussa 2017 tekemä epäsuotuisa päätös jää voimaan. Fortum maksoi jälkiveron korkoineen, yhteensä 1 175 miljoonaa kruunua (122 milj. euroa), vuonna 2016 ja kirjasi sen kuluksi vuoden 2017 toisen neljänneksen tulokseen. On vahvoja perusteita väittää, että nämä hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökset ovat EU-lakien ja niiden mukaisten perusoikeuksien vastaisia. Siksi Fortum jätti joulukuussa 2018 haastehakemuksen Tukholman käräjäoikeudelle. Yhtiö hakee näiden tapausten perusteella Ruotsin valtiolta vahingonkorvauksia. Lisäksi Fortum on hakenut vuoden 2012 tapaukselle Ruotsin ja Hollannin välistä sopimusmenettelyä (liite 18).

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on olennainen osa Fortumin strategiaa. Nykyisten liiketoimintojensa rinnalla yhtiö tutkii ja kehittää uusiutuvaan energiaan liittyviä uusia kasvuratkaisuja.

Fortumin tavoitteena on olla energiateknologian ja sovelluskehityksen edelläkävijä. Fortum kiihdyttää innovaatio toimintaa ja uusien ratkaisujen kaupallistamista vahvistamalla omaa kehitystyötään ja digitalisaation hyödyntämistä sekä solmimalla kumppanuuksia maailman johtavien toimittajien, teknologia- ja palveluyritysten sekä tutkimuslaitosten kanssa. Fortum investoi suoraan ja välillisesti lupaavia uusia innovaatioita kehittäviin kasvuyrityksiin. Yhtiö keskittyy teknologioihin, jotka tarjoavat älykkäitä ratkaisuja tulevaisuuden hajautetun energijärjestelmän tarpeisiin ja joissa on potentiaalia muuttaa nykyistä energijärjestelmää ratkaisevasti sekä vauhdittaa siirtymää kiertotalouteen. Fortum investoi myös teknologioihin, jotka tukevat nykyisen tuotannon ja järjestelmien parempaa hyödyntämistä ja jotka voivat luoda uusia markkinoita ja tuotteita Fortumille. Fortum pyrkii jatkuvasti kehittämään puhtaan energian ratkaisuja sekä ratkaisuja, jotka parantavat resurssi- ja systeemitehokkuutta.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehitysmenot vuositasona. Vuonna 2018 Fortumin tutkimus- ja kehitysmenot olivat 56 (53) miljoonaa euroa eli 1,1 % (1,2 %) liikevaihdosta.

Kestävä kehitys

Fortum ottaa toimintoissaan tasapainoisesti huomioon ilmasto- ja resurssikysymykset sekä vaikutukset henkilöstöön ja yhteiskuntaan seuraavasti:

Henkilöstö ja yhteiskunta		Ilmasto ja resurssit
Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	Laitos- ja työturvallisuus	Energia- ja resurssitehokkuus
Pitkän aikavälin arvonluonti ja kasvu	Energian toimitusvarmuus asiakkaille	Ympäristövaikutusten vähentäminen
Toimitusketjun vastuullisuus	Henkilöstön hyvinvointi	Ilmastomyönteinen energiantuotanto ja järjestelmät
Asiakastyytyväisyys	Liiketoiminnan eettisyys ja määräystenmukaisuus	Kaupunkien kestävätkä ratkaisut

Konsernitason kestävä kehityksen tavoitteet liittyvät tärkeimpiin painopistealueisiin ja painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia. Ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi ne mittaavat yhtiön mainetta, asiakastyytyvyyttä, henkilöstön hyvinvointia sekä sähkön- ja lämmöntuotannon varmuutta. Tavoitteet asetetaan vuosittain, ja ne perustuvat toiminnan jatkuvaan parantamiseen. Uusi tavoite vuonna 2019 on urakoitsijoiden turvallisuuden parantamista mittaava indeksi, joka mittaa, kuinka hyvin Fortum on onnistunut ottamaan käyttöön urakoitsijaturvallisuuden parantamiseksi kohdennetut toimenpiteet.

Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Fortum julkaisee vuosittain Kestävä kehityksen raportin, jossa on lisätietoja yhtiön kestävä kehityksen toiminnasta.

Kestävä kehityksen konsernitavoitteet ja tulokset 2019*

	Tavoite	I/19	I/18	2018	Viiden vuoden keskiarvo
Ilmasto ja resurssit					
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästö, viiden vuoden keskiarvo, g/kWh	< 200	194	181	186	187
Merkittävät EHS-poikkeamat, kpl	≤ 18	0	10	18	-
Henkilöstö ja yhteiskunta					
CHP-laitosten energiakäytettävyys, %	> 95,0	97,6	96,8	96,4	-
Poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus, oma henkilöstö ja urakoitsijat	≤ 1,7	2,1	1,4	1,8	-
Vakavat työtaturmat, kpl	0	0	0	4	-
Työtaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti -tapausten tutkinnan laatu	Taso 3,0	Taso 3,0	Taso 3,0	Taso 3,0	-
GAP-indeksi, EHS-minimivaatimusten käyttöönotto	Taso 3,0	Taso 2,0	-	Taso 2,0	-
Urakoitsijoiden turvallisuuden parantamista kuvaava indeksi	Taso 2,0	-**	-	-	-
Sairauspoissaolot, %	≤ 2,5	3,8***	3,1***	2,8	-

* Energiategokkuutta, maineindeksiä ja asiakastyytyvyyttä koskevia konsernitavoitteita seurataan vuositasona.

** Urakoitsijoiden turvallisuuden parantamista kuvaavan indeksin raportointi alkaa II/19.

*** Sairauspoissaolot tammi-helmikuulta.

Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään sijoitetun pääoman tuotolla (pitkän aikavälin tavoite: vähintään 10 %) ja pääomarakenteella (pitkän aikavälin tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 2,5x).

Fortum on listattuna Nasdaq Helsingissä sekä mukana STOXX Global ESG Leaders-, OMX Sustainability Finland, ECPI®, Euronext Vigeo Eurozone 120, Euronext Vigeo Europe 120, MSCI ESG Ratings sekä Equileap Gender Equality -indekseissä. Fortum on myös saanut luokituksen B vuoden 2018 CDP Climate Change -arvioinnissa sekä Prime Status (B-) -luokituksen ISS-oekom Corporate Rating -luokittajalta.

Fortumin kestävä kehityksen raportointi kattaa kaikki Fortumin määräysvallassa olevat toiminnot, mukaan lukien tytäryritykset kaikissa toimintamaissa.

Ilmasto ja resurssit

Fortumin ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Tuotantotoiminnot noudattavat ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardia, ja 99,9 % (99,8 %) Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti on ISO 14001 -sertifioitu.

Fortumin tavoitteena on edistää resurssitehokkuuden parantamista ja siirtymistä kohti kattavampaa kiertotaloutta. Fortumin energiantuotanto perustuu pääosin hiilidioksidipäästöttömään vesi- ja ydinvoimaan sekä energiatehokkaaseen sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Fortumin strategian mukaisena tavoitteena on kasvaa aurinko- ja tuulivoimassa usean gigawatin kokoluokkaan. Fortum olettaa huolen ilmastomuutoksesta kasvattavan vähäpäästöisten ja energiatehokkaiden tuotteiden ja ratkaisujen kysyntää. Fortumin tavoitteena on hillitä ilmastomuutosta investoimalla hiilidioksidipäästöttömään energiantuotantoon ja parantamalla energia- ja resurssitehokkuutta.

Tammi–maaliskuussa 2019 Fortumin suorat hiilidioksidipäästöt olivat 5,9 (6,3) Mt. EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piirissä oli 0,9 (1,0) Mt kokonaishiilidioksidipäästöistä. Arvio Fortumille myönnettävistä ilmaisista päästöoikeuksista vuodelle 2019 on 0,7 (0,8) Mt.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt

Miljoonaa tonnia, Mt	I/19	I/18	2018	Edelliset 12 kk
Kokonaispäästöt	5,9	6,3	20,1	19,7
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	0,9	1,0	2,5	2,3
Myönnettyt päästöoikeudet	-	-	0,8	-
Päästöt Venäjällä	4,8	5,1	16,9	16,6

Tammi–maaliskuussa 2019 Fortumin energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt olivat 194 (181) g/kWh. Energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo oli 187 (186) g/kWh, mikä on parempi kuin Fortumin konsernitavoite 200 g/kWh.

Fortumin tavoitteena on korkeintaan 18 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Merkittäviä EHS-poikkeamia seurataan, raportoidaan ja tutkitaan ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Tammi–maaliskuussa 2019 Fortumin toiminnoissa tapahtui 0 (10) merkittävää EHS-poikkeamaa.

Henkilöstö ja yhteiskunta

Fortumin keskeiset tavoitteet liittyvät sähkön ja lämmön toimitusvarmuuteen asiakkaille, laitos- ja työturvallisuuteen sekä henkilöstön hyvinvointiin. Fortumille hyvä turvallisuus on liiketoiminnan perusta sekä tehokkaan ja häiriöttömän toiminnan ehdoton edellytys. Fortumin tavoitteena on olla turvallinen työpaikka sekä omille työntekijöille että yritykselle töitä tekeville urakoitsijoille ja palveluntoimittajille. Sertifioitu OHSAS 18001 tai ISO 45001 -turvallisuusjohtamisjärjestelmä kattaa 97,0 % (98,4 %) Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti.

Tammi–maaliskuussa 2019 oman henkilöstön ja urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuus (LWIF) oli 2,1 (1,4), mikä oli huonompi kuin asetettu tavoitetaso ($\leq 1,7$). Tammi–maaliskuussa 2019 yhtiön toiminnassa ei tapahtunut vakavia työtapaturmia. Konsernitavoite vuodelle 2019 on nolla vakavaa työtapaturmaa.

Tammi–maaliskuussa 2019 työtapaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti -tapausten tutkinnan laatu oli tasolla 3,0, ja asetettu tavoitetaso (3,0) saavutettiin.

Tammi–maaliskuussa 2019 GAP-indeksi oli tasolla 2,0, joten asetettua tavoitetasoa (3,0) ei saavutettu. GAP-indeksi mittaa, kuinka hyvin konsernin EHS-minimivaatimukset toteutuvat voimalaitostasolla. Merkittävimmät konsernin EHS-minimivaatimusten käyttöönoton poikkeamat havaittiin yrityksissä, jotka Fortum on ostanut viime vuosina, sekä laitoksilla, joita urakoitsijat operoivat.

Fortumin työhyvinvointitoiminnan tarkoituksena on edistää työntekijöiden terveyttä ja työturvallisuutta ja työyhteisön toimivuutta. Tammi–helmikuussa 2019 sairauspoissaoloprosentti oli 3,8 (3,1), joten asetettua tavoitetasoa ($\leq 2,5$) ei saavutettu.

Yhteiskunnan toiminta edellyttää häiriötöntä ja luotettavaa energiansaantia. Yhtiön CHP-laitosten energiakäytettävyys tammi–maaliskuussa 2019 oli keskimäärin 97,6 % (96,8 %), kun tavoitteena oli saavuttaa yli 95,0 %:n taso.

Fortum edellyttää liiketoimintakumppaneidensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta (Code of Conduct) sekä Fortumin Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille (Supplier Code of Conduct). Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa toimittajien kvalifioinnin ja toimittaja-auditointien avulla. Tammi–maaliskuussa 2019 Fortum teki 7 (2) toimittaja-auditointia Puolassa, Kiinassa ja Intiassa.

Osakkeet ja osakepääoma

Fortumin osake Nasdaq Helsingissä

Tammi–maaliskuu 2019	Osakevaihto kpl	Arvo yhteensä euroa	Korkein euroa	Alin euroa	Keski-hinta euroa*	Viimeisin euroa
FORTUM	105 775 091	2 070 613 191	21,14	18,23	19,57	18,23

* Kaupankäyntimäärillä painotettu.

	31.3.2019	31.3.2018
Markkina-arvo, milj. euroa	16 194	15 502
Osakkeenomistajia, kpl	127 181	129 097
Suomen valtion omistusosuus, %	50,8	50,8
Hallintarekisteröityjen ja ulkomaisten omistajien osuus, %	29,5	30,0
Kotitalouksien omistusosuus, %	9,7	10,3
Rahoitus- ja vakuutuslaitosten omistusosuus, %	1,9	1,4
Muiden kotimaisten sijoittajien osuus, %	8,2	7,5

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla, kuten Boat-, Cboe- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä noin 73 % osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä.

Fortum Oyj:n osakepääoma 31.3.2019 oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 294 465 kappaletta. Fortum Oyj:n hallussa ei ole yhtiön omia osakkeita.

Yhtiökokous päätti tiistai 26. maaliskuuta 2019 valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta eli noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Valtuutusta ei ollut käytetty 26.4.2019 mennessä.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminnot keskittyvät pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Henkilöstömäärä maaliskuun 2019 lopussa oli 8 276 (8 286 vuoden 2018 lopussa).

Maaliskuun 2019 lopussa Generation-segmentissä oli 1 091 työntekijää (1 091 vuoden 2018 lopussa), City Solutions -segmentissä oli 2 016 työntekijää (2 017 vuoden 2018 lopussa), Consumer Solutions -segmentissä oli 1 455 työntekijää (1 399 vuoden 2018 lopussa), Russia-segmentissä oli 2 910 työntekijää (2 941 vuoden 2018 lopussa) ja Muissa toiminnoissa oli 804 työntekijää (838 vuoden 2018 lopussa).

Yhtiökokous 2019

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous 26.3.2019 vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018 ja myönsi vastuuvapauden vuodelta 2018 kaikille hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että 31.12.2018 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,10 euroa osaketta kohti. Osingonmaksun täsmäytyspäivä oli 28.3.2019, ja osinko maksettiin 4.4.2019.

Yhtiökokous päätti hallituksen jäsenten palkkiot tulevalle toimikaudelle seuraavasti: puheenjohtajalle 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 000 euroa vuodessa, jäsenelle 40 000 euroa vuodessa sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle hallituksen jäsenelle 57 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Lisäksi maksetaan kokouspalkkiota sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista 600 euroa kokoukselta. Kokouspalkkio maksetaan kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille. Suomessa asuville hallituksen jäsenille kokouspalkkio sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista maksetaan Suomen ulkopuolella pidettävistä kokouksista kaksinkertaisena ja Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista kolminkertaisena. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille sekä hallituksen että valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio. Palkkiota ei makseta päätöksistä, jotka vahvistetaan erillistä kokousta pitämättä.

Yhtiökokous päätti, että hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja mukaan lukien yhteensä yhdeksän jäsentä. Puheenjohtajaksi valittiin Matti Lievonen, varapuheenjohtajaksi Klaus-Dieter Maubach ja jäseniksi Eva Hamilton, Kim Ignatius, Essimari Kairisto, Anja McAlister, Veli-Matti Reinikkala, Marco Ryan ja Philipp Rösler.

Yhtiökokous valitsi uudelleen yhtiön tilintarkastajaksi Deloitte Oy:n, joka on ilmoittanut päävastuulliseksi tilintarkastajakseen KHT Reeta Virolaisen. Tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta, mikä vastaa noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita ei voida hankkia käytettäväksi yhtiön kannustin- ja palkitsemisjärjestelmissä. Valtuutukset ovat voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta, ja kumoavat vuoden 2018 varsinaisen yhtiökokouksen päättämät valtuutukset. Hallitus ei ollut käyttänyt valtuutuksiaan 26.4.2019 mennessä.

Yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen päättämään yhteensä enintään 500 000 euron suuruisista lahjoituksista yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin sekä päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista ja muista lahjoitusten ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Hallitus ei ollut käyttänyt valtuutustaan 26.4.2019 mennessä.

Hallituksen kokouksen päätökset

Varsinaisen yhtiökokouksen 2019 jälkeen pitämässään kokouksessa Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Matti Lievosen sekä jäseniksi Eva Hamiltonin, Klaus-Dieter Maubachin ja Anja McAlisterin. Lisäksi hallitus valitsi tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajaksi Kim Ignatiuksen sekä jäseniksi Essimari Kairiston, Veli-Matti Reinikkalan, Marco Ryanin ja Philipp Röslerin.

Osingonmaksu

Vuoden 2019 yhtiökokous päätti, että 31.12.2018 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,10 euroa osaketta kohti. Osingonmaksun täsmäytyspäivä oli 28.3.2019, ja osinko maksettiin 4.4.2019.

Espoo, 25.4.2019

Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:

Sijoittajasuhteet ja talousviestintä: Ingela Ulfves, puh. 040 515 1531, Måns Holmberg, puh. 044 518 1518, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150, Pirjo Lifländer, puh. 040 643 3317, ja investors@fortum.com

Media Pauliina Vuosio, puh. 050 453 2383

Tämä lyhennetty osavuositiedote on laadittu EU:ssa hyväksytyn IAS 34 *Osavuositiedot* -standardin mukaisesti. Osavuositiedotuksen taloustiedot ovat tilintarkastamattomia.

Tapahtumakalenteri 2019

- Tammi–kesäkuun 2019 puolivuositiedote 19.7.2018 noin klo 9
- Tammi–syyskuun 2019 osavuositiedote 24.10.2019 noin klo 9

Jakelu:

Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.com/fi

Osavuositiedotukseen liittyvää lisätietoa (mukaan lukien vuosineljänneksitiedot) on Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.com/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Liikevaihto	4	1 690	1 585	5 242	5 347
Muut tuotot		21	24	130	127
Materiaalit ja palvelut		-917	-825	-2 795	-2 887
Henkilöstökulut		-122	-113	-459	-468
Poistot	4,9,10	-137	-133	-536	-540
Muut kulut		-127	-133	-594	-588
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	408	405	987	990
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-50	77	151	24
Liikevoitto	4	358	482	1 138	1 014
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 11	111	47	38	102
Korkokulut		-51	-41	-148	-158
Korkotuotot		9	8	34	35
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		-1	0	-8	-9
Muut rahoituserät - netto		-2	-2	-15	-15
Rahoituskulut - netto		-46	-36	-136	-146
Voitto ennen tuloveroja		424	493	1 040	971
Tuloverot	7	-65	-94	-181	-152
Kauden voitto		359	400	858	817
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		341	384	843	800
Määräysvallattomille omistajille		19	16	15	18
		359	400	858	817
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)					
Laimentamaton		0,38	0,43	0,95	0,90

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	Liite	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen liikevoitto		408	405	987	990
Arvon alentumiset	4	-3	0	-4	-7
Myyntivoitot ja muut	4, 6	3	26	102	79
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	4	-46	54	98	-2
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	4, 14	-5	-4	-45	-46
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-50	77	151	24
Liikevoitto		358	482	1 138	1 014

Katso Tunnuslukujen laskentakaavat

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Kauden voitto	359	400	858	817
Muut laajan tuloksen erät				
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:				
Kassavirran suojaukset				
Käyvän arvon muutokset ¹⁾	255	-186	-778	-337
Siirrot tuloslaskelmaan	227	19	15	223
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-1	0	-2	-3
Laskennalliset verot	-102	34	162	26
Nettosijoitusten suojaus				
Käyvän arvon muutokset	-21	49	32	-38
Laskennalliset verot	4	-10	-6	8
Muuntoerot ²⁾	205	-250	-525	-70
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	-48	-2	-37	-83
Muut muutokset	4	-1	0	5
	524	-346	-1 141	-271
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:				
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	0	0	3	3
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	-39	0	43	4
	-39	0	46	7
Muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen	485	-346	-1 094	-263
Laaja tulos yhteensä	844	54	-236	554
Laajan tuloksen jakautuminen				
Emoyhtiön omistajille	814	38	-239	537
Määräysvallattomille omistajille	30	16	3	17
	844	54	-236	554

1) Kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutokset liittyvät lähinnä johdannaisten, kuten futuurien ja termiinien, käypään arvoon arvostamiseen. Johdannaisilla suojataan tulevien transaktioiden sähkön hintaa ja niihin sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on korkeampi (alhaisempi) kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen (positiivinen).

2) Ulkomaisten tytäryritysten muuntoerot, pääosin Venäjän rupla ja Ruotsin kruunu.

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	9	1 119	1 094	1 087
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja käyttöoikeusomaisuuserät	10	10 231	10 245	9 981
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 11	6 032	2 074	5 978
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	14	903	838	899
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		142	109	139
Laskennalliset verosaamiset		80	61	70
Johdannaisinstrumentit	5	202	247	229
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	12	679	833	683
Pitkäaikaiset varat yhteensä		19 388	15 502	19 065
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		235	218	233
Johdannaisinstrumentit	5	231	275	326
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	12	411	458	409
Tuloverosaamiset		127	156	172
Myyntisaamiset ja muut saamiset		1 279	1 158	1 620
Talletukset ja arvopaperit (erääntyminen yli kolme kuukautta)		37	84	29
Rahat ja pankkisaamiset		1 655	3 420	556
Likvidit varat	13	1 692	3 504	584
Lyhytaikaiset varat yhteensä		3 975	5 770	3 344
Varat yhteensä		23 363	21 272	22 409
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma		3 046	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		8 783	9 039	9 232
Muut oman pääoman erät		-229	-41	-510
Yhteensä		11 674	12 117	11 841
Määräysvallattomat omistajat		267	255	236
Oma pääoma yhteensä		11 941	12 372	12 077
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	13	5 866	3 338	5 007
Johdannaisinstrumentit	5	233	188	362
Laskennalliset verovelat		855	791	720
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	14	903	838	899
Muut varaukset	15	88	90	91
Eläkeveloitteet		99	102	98
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		181	169	182
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		8 225	5 515	7 358
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	13	821	1 066	1 086
Johdannaisinstrumentit	5	439	309	829
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma ¹⁾		1 938	2 009	1 058
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		3 198	3 384	2 973
Vieras pääoma yhteensä		11 423	8 900	10 332
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		23 363	21 272	22 409

1) Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma 31.3.2019 sisältää 977 miljoonan euron osingon, josta päätettiin yhtiökokouksessa 26.3.2019. Osinko maksettiin 4.4.2019. Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma 31.3.2018 sisältää 977 miljoonan euron osingon, josta päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Osinko maksettiin 10.4.2018.

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yhteisissä			
Oma pääoma 31.12.2018	3 046	73	11 937	-2 705	-638	99	30	11 841	236	12 077
Kauden tulos			341					341	19	359
Muuntoerot				192	5	1	-1	197	8	205
Kauden muut laajan tuloksen erät			0		380	-17	-87	276	4	280
Laaja tulos yhteensä			340	192	385	-16	-88	814	30	844
Osingonjako			-977					-977		-977
Muut			-4					-4	0	-4
Oma pääoma 31.3.2019	3 046	73	11 296	-2 513	-254	83	-58	11 674	267	11 941
Oma pääoma 31.12.2017	3 046	73	12 062	-2 187	-40	70	24	13 048	239	13 287
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9 ja 15)			7					7		7
Oma pääoma 1.1.2018	3 046	73	12 069	-2 187	-40	70	24	13 055	239	13 295
Kauden tulos			384					384	16	400
Muuntoerot				-252	0	1	-1	-251	1	-250
Kauden muut laajan tuloksen erät			0		-132	39	-2	-95	-1	-96
Laaja tulos yhteensä			384	-252	-132	41	-3	38	16	54
Osingonjako			-977					-977		-977
Muut			1					1		1
Oma pääoma 31.3.2018	3 046	73	11 477	-2 438	-172	110	21	12 117	255	12 372
Oma pääoma 31.12.2017	3 046	73	12 062	-2 187	-40	70	24	13 048	239	13 287
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9 ja 15)			7					7		7
Oma pääoma 1.1.2018	3 046	73	12 069	-2 187	-40	70	24	13 055	239	13 295
Kauden tulos			843					843	15	858
Muuntoerot				-519	0	1	-1	-518	-7	-525
Kauden muut laajan tuloksen erät			0		-599	28	6	-564	-5	-569
Laaja tulos yhteensä			843	-519	-598	29	6	-239	3	-236
Osingonjako			-977					-977	-6	-983
Muut			2					2	0	2
Oma pääoma 31.12.2018	3 046	73	11 937	-2 705	-638	99	30	11 841	236	12 077

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta 197 miljoonaa euroa vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana (I/2018: -251) johtuen pääosin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun vaikutuksesta. Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja suojaustuloksen kurssivaikutus, -16 miljoonaa euroa (I/2018: 51), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kursseista liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet.

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutoksista oli +385 miljoonaa euroa vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana (I/2018: -132), ja se liittyy lähinnä johdannaisten, kuten futuurien ja termiiniin, käypään arvoon arvostamiseen. Johdannaisilla suojataan tulevien transaktioiden sähkön hintaa ja niihin sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on korkeampi (alhaisempi) kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen (positiivinen).

Osingonjako

Vuoden 2018 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 26.3.2019 ja maksettiin 4.4.2019. Lisätietoja liitetiedossa 8 Osakekohtainen osinko.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta					
Kauden voitto		359	400	858	817
Oikaisuerät:					
Tuloverot	7	65	94	181	152
Rahoitustuotot ja -kulut		46	36	136	146
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	-111	-47	-38	-102
Poistot	9, 10	137	133	536	540
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		496	615	1 674	1 555
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	50	-77	-151	-24
Vertailukelpoinen käyttökate		545	538	1 523	1 530
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-7	-3	-90	-94
Saadut korot		4	4	23	23
Maksetut korot		-68	-90	-171	-149
Saadut osingot		0	0	61	61
Toteutuneet kurssierot		-5	42	231	184
Maksetut välittömät verot		9	-17	-94	-68
Muut erät		3	-2	-9	-4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		482	473	1 474	1 483
Muutos selvitettyissä futuureissa		292	-91	-524	-141
Käyttöpääoman muutos		-22	-109	-146	-59
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		751	273	804	1 282
Investointien rahavirta					
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	-150	-133	-579	-596
Hankitut osakkeet	6	-12	-18	-4 088	-4 082
Käyttöomaisuuden myynnit	9, 10	0	0	38	38
Myydyt osakkeet	6	8	0	259	267
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	12	0	-1	-24	-23
Pantattujen rahavarojen muutos	12	310	-63	-36	337
Muutos muissa korollisissa saamisissa	12	12	2	31	41
Investointien rahavirta yhteensä		167	-213	-4 398	-4 018
Rahavirta ennen rahoitusta		918	60	-3 594	-2 736
Rahoituksen rahavirta					
Pitkäaikaisten lainojen nostot	13	2 506	31	1 764	4 239
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	13	-2 507	-456	-586	-2 637
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13	159	-20	135	314
Osingonjako emoyhtiön omistajille	8	0	0	-977	-977
Muut rahoituserät		-3	2	-9	-14
Rahoituksen rahavirta yhteensä		155	-444	326	925
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		1 073	-383	-3 268	-1 812
Likvidit varat kauden alussa	13	584	3 896	3 896	3 504
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa		35	-8	-43	0
Likvidit varat kauden lopussa	13	1 692	3 504	584	1 692

Toteutuneet kurssierot

Toteutuneet kurssierot aiheutuivat pääasiassa Fortumin venäläisten ja ruotsalaisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin ulkoinen rahoitus on pääasiassa euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termeistä erääntyy 12 kk sisällä.

Muutos selvitettyissä futuureissa

Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys esitetään liiketoiminnan rahavirrassa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa. Päivittäin selvittävät futuurit sisältyvät Myyntisaamisiin ja muihin saamisiin. Pantatut rahavarat sisältyvät lyhytaikaisiin korollisiin saamisiin, katso lisätietoa liitetiedosta 12 Korolliset saamiset.

Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	48	-104	-186	-34
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	0	12	-3	-15
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-71	-17	43	-11
Yhteensä	-22	-109	-146	-59

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Käyttöomaisuusinvestoinnit	129	103	584	610
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	24	32	5	-3
Vieraan pääoman menot	-3	-1	-10	-12
Yhteensä	150	133	579	596

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana olivat 129 miljoonaa euroa (I/2018: 103). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana, 150 miljoonaa euroa (I/2018: 133), sisältävät aikaisemmalta vuodelta maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään 24 miljoonaa euroa (I/2018: 32) mutta ei aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -3 miljoonaa euroa (I/2018: -1). Aktivoidut vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana 12 miljoonaa euroa (I/2018: 18). Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	4	0	88	92
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet	0	0	171	171
Myydyt muut sijoitukset	4	0	0	4
Yhteensä	8	0	259	267

Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ollut olennaisia yritysmyyntejä. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Pääomarakenne ja tunnusluvut

Fortum päivitti strategiaansa ja vahvisti osinkopolitiikkansa ja pitkän aikavälin taloudellisten tavoitteidensa pysyvän ennallaan marraskuussa 2018. Fortumin taloudelliset tavoitteet vastaavat yhtiön näkemystä pitkän aikavälin arvonluontimahdollisuuksista, uudesta kasvustrategiasta ja liiketoiminnasta. Pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet yli suhdannesyklin ovat: Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) vähintään 10 % ja vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate noin 2,5x.

Nettovelan muutokset

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Nettovelka kauden alussa	5 509	988	988	899
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 16 ja IFRS 9)	99	1	1	99
Muuntoerot	-34	-16	15	-3
Vertailukelpoinen käyttökate	545	538	1 523	1 530
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-7	-3	-90	-94
Maksetut nettorahoituskulut	-65	-45	138	118
Maksetut välittömät verot	9	-17	-94	-68
Käyttöpääoman muutos	270	-200	-670	-200
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-150	-133	-579	-596
Yrityshankinnat	-12	-18	-4 088	-4 082
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	8	0	298	306
Osakslainat osakkuusyrietyksille	0	-1	-24	-23
Muutos muissa korollisissa saamisissa	321	-61	-5	377
Osingot	0	0	-977	-977
Muut rahoitustoiminnot	-3	2	-12	-17
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	915	62	-4 580	-3 727
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenuon, velka vakuusjärjestelysopimuksesta, hankitut tytäryhtiölainat ja muut muutokset ¹⁾	335	-11	-75	271
Nettovelka kauden lopussa	4 995	899	5 509	4 995

1) Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen lukuun sisältyy 309 miljoonan euron suuruinen vakuusjärjestelysopimus. Katso lisätietoja liitetiedosta 13 Korollinen nettovelka.

Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate tunnusluku

milj. euroa	Edelliset 12kk	2018
Korolliset velat	6 687	6 093
- Likvidit varat ¹⁾	1 692	584
Nettovelka ²⁾	4 995	5 509
Liikevoitto	1 014	1 138
+ Poistot	541	536
Käyttökate	1 555	1 674
- Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	24	151
Vertailukelpoinen käyttökate	1 530	1 523
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	3,3	3,6

1) Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamia, määrältään 1 091 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 1 092).

2) Nettovelka 31.3.2019 ei sisällä 4.4.2019 maksettujen osinkojen vaikutusta.

Sijoitetun pääoman tuotto, %

milj. euroa	Edelliset 12kk	2018
Tulos ennen veroja	970	1 040
Korkokulut	158	148
Muut rahoituskulut ¹⁾	25	26
+Korkokulut ja muut rahoituskulut	183	174
Tulos ennen veroja + korkokulut ja muut rahoituskulut	1 153	1 214
1) Muut rahoituskulut kuten raportoitu tilinpäätöksessä 2018 liitetiedossa 12 Rahoituskulut - netto		
Sijoitettu pääoma		
Taseen loppusumma	23 363	22 409
Velat yhteensä	11 423	10 332
- Korolliset velat	6 687	6 093
- Korottomat velat	4 736	4 239
Sijoitettu pääoma	18 627	18 170
Sijoitettu pääoma edellisen raportointijakson lopussa	16 776	18 172
Sijoitettu pääoma keskimäärin	17 702	18 171
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,5 %	6,7 %

Tunnusluvut

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat esitetty liitetiedossa 21.

	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	545	538	1 523	1 530
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	0,38	0,43	0,95	0,90
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	18 627	16 776	18 170	
Korollinen nettovelka, milj. euroa	4 995	899	5 509	
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	135	120	4 672	4 687
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	129	103	584	610
Sijoitetun pääoman tuotto, %			6,7	6,5
Oman pääoman tuotto, %			6,8	6,7
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate			3,6	3,3
Korkokate			10,0	8,3
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot			9,2	7,5
Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta/korollinen nettovelka, %			26,8	29,7
Velkaantumisaste, %	42	7	46	
Oma pääoma/osake, euroa	13,14	13,64	13,33	
Omavaraisuusaste, %	51	58	54	
Henkilöstön lukumäärä	8 276	8 731	8 286	
Henkilöstö keskimäärin	8 224	8 748	8 767	
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 294	888 312	888 312	
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 294	888 312	888 312	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta ¹⁾	888 294	888 367	888 294	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita, 1 000 osaketta	888 294	888 294	888 294	

1) Fortum Oyj:n hallitus päätti 17.12.2018 mitätöidä osakepääomaa alentamatta kaikki 72 580 kappaletta yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta. Osakkeiden mitätöinti merkittiin kaupparekisteriin 21.12.2018.

Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa käyttöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositarkastukset -standardia noudattaen. Osavuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2018 konsernitiilinpäätöksen kanssa.

Osavuositarkastuksessa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

Fortumin liiketoiminnan kausiluonteisuudesta johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä. Taulukoiden otsikoissa "Edelliset 12 kk" kuvaa raportointihetkeä edeltäviä 12 kuukauden lukuja.

ESMA:n vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevien ohjeiden (ESMA Guidelines on Alternative Performance Measures) mukaan vaihtoehtoisena tunnuslukuna (APM) pidetään taloudellista tunnuslukua, joka kuvaa mennyttä tai tulevaa tulosta, taloudellista asemaa tai rahavirtoja ja joka on muu kuin sovellettavassa tilinpäätösnormistossa määritelty tai nimetty taloudellinen tunnusluku.

Fortum käyttää vaihtoehtoisia tunnuslukuja (APM) taloudellisessa tavoiteasetannassa ja ennustamisessa, segmenttien ja konsernin tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoinnissa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia. Liiketoimintojen tulosta ei voi vertailla eri raportointikausien välillä huomioimatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja siksi nämä erät eivät sisälly vertailukelpoiseen liikevoittoon eivätkä vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA). Keskeisiä liiketoiminnan suoritusmittareita on käytetty johdonmukaisesti vuodesta 2005 lähtien.

Fortumin taloudellisia tavoitteita pääomarakenteelle, pitkän aikavälin arvonluonnille ja kannattavuudelle mitataan Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) –tunnusluvulla (pitkän aikavälin tavoite yli suhdannesyklin 2,5x), sekä Sijoitetun pääoman tuotto prosentilla (pitkän aikavälin tavoite yli suhdannesyklin vähintään 10%).

Tunnuslukujen määritelmät ja täsmäytyslaskelmat on esitetty 'Pääomarakenne ja tunnusluvut' -osiossa rahavirtalaskelman jälkeen sekä liitetiedossa 21.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadinta- ja esittämisperiaatteet ovat yhtenevät konsernitiilinpäätöksessä 2018 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa lukuun ottamatta uutta 1.1.2019 käyttöön otettua IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia. Muilla 1.1.2019 tai myöhemmin käyttöön otettavilla uusilla standardeilla ei ole merkittävää vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen.

2.1 Vuoden 2019 alusta käyttöön otetut uudet standardit

IFRS 16 standardin soveltaminen

Fortum on soveltanut IFRS 16 Vuokrasopimukset -laskentastandardia 1.1.2019 lähtien. IFRS 16:n mukaan vuokralle ottajien on kirjattava taseeseen käyttöoikeusomaisuuseräksi ja vuokrasopimusvelaksi kaikki vuokrasopimukset lukuun ottamatta lyhytaikaisia ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä sekä vuokrasopimuksia, joiden vuokrien maksut perustuvat vuokralle ottajan suoriutumiseen. Vuokrasopimuksista syntyvät omaisuuserät ja velat arvostetaan tulevaisuudessa toteutuvien vuokrien nykyarvoon. Käyttöoikeusomaisuuserä poistetaan tasapoistoina vuokrakauden kuluessa. Lisäksi omaisuuserän kirjanpitoarvoa tarkastellaan jatkuvasti mahdollisen arvonalentumisen varalta. Fortum on siirtymähetkellä soveltanut IFRS 16 -standardin helpotusta, jonka mukaan on tarkasteltava ovatko vuokrasopimukset tappiollisia.

Korkokulut vuokrasopimusveloista kirjataan tuloslaskelman erään Rahoituskulut - netto käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Rahavirtalaskelmassa vuokrasopimusvelan pääomaa koskeva osuus esitetään Rahoituksen rahavirrassa erässä Pitkäaikaisen lainojen lyhennykset ja koron osuus esitetään Liiketoiminnan rahavirrassa erässä Maksetut korot. Ne vuokrien maksut, joita ei standardin helpotusten vuoksi kirjata taseeseen, kirjataan Muihin kuluihin tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Vuokranantajien osalta ei ole merkittäviä muutoksia.

Fortum on soveltanut siirtymäsäännösten vaihtoehtoa, jossa vertailukausia ei oikaista. Standardin käyttöönottohetkellä käyttöoikeusomaisuuserä on kirjattu yhtä suurena kuin vuokrasopimusvelka oikaistuna ennen standardin käyttöönottoa kirjatulla vuokramaksuihin liittyvillä siirtosaamisilla tai -veloilla. Lisäksi Fortum on hyödyntänyt standardin sallimaa poikkeusta jättää lyhytaikaiset ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevat vuokrasopimukset taseen ulkopuolelle.

IFRS 16 -siirtymän vaikutukset

IFRS 16 -siirtymästä aiheutuvat vaikutukset avaavaan taseeseen 1.1.2019 ovat seuraavat:

- 96 miljoonan euron lisäys Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja käyttöoikeusomaisuuseriin
- 99 miljoonan euron lisäys Korolliseen vieraaseen pääomaan
- 1 miljoonan euron vähennys Muista pitkäaikaisista sijoituksista
- 3 miljoonan euron vähennys Muista varauksista
- 1 miljoonan euron vähennys Ostovelloista ja muusta lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta

Vuokrasopimusvelkojen ja vuokrasopimuksiin liittyvien sitoumusten välinen täsmäytys siirtymähetkellä on esitetty alla:

milj. euroa

Vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset 31.12.2018	216
Vuokrasopimukset, jotka eivät ole vielä alkaneet, mutta joihin Fortum on sitoutunut	-41
Muuttuviin vuokriin perustuvat vuokrasopimukset, joita ei sisällytetä vuokrasopimusvelkaan	-16
Sovelletut helpotukset taseeseen merkitsemisestä	-12
Diskonttauksen vaikutukset	-28
Muut muutokset	-20
Vuokrasopimusvelat 1.1.2019	99

Käyttöoikeusomaisuuserät ovat pääosin toimistorakennuksia ja maa-alueita. Uusia IFRS 16:n mukaisia vuokrasopimuksia ei ole havaittu.

Taseeseen 1.1.2019 merkittyjen vuokrasopimusvelkojen painotettu keskimääräinen lisäluoton korko oli 1,9%.

IFRS 16 mukaiset laadintaperiaatteet

Vuokrasopimukseksi määritellään sopimus, jonka mukaan Fortumilla on oikeus käyttää yksilöityä omaisuuserää ei-purettavissa olevan ajanjakson aikana korvausta vastaan. Ei-purettavissa olevaa vuorka-aikaa määritettäessä Fortum arvioi jatko- ja peruutusoptioiden käyttämisen todennäköisyyttä ottamalla huomioon kaikki asiassa merkitykselliset olosuhteet.

Kun tulevat vuokrien maksut päivitetään johtuen muutoksista indekseissä tai sopimusehtojen muutoksissa, käyttöoikeusomaisuuserä ja siihen liittyvä vuokrasopimusvelka arvostetaan uudelleen. Uudelleenarvostuksesta mahdollisesti syntyvät erot kirjataan tuloslaskelmaan.

2.2 Muut standardit ja tulkinnat

Fyysisesti toteutettavat hyödykkeiden osto- ja myyntisopimukset (IFRS 9)

Maaliskuussa 2019 IFRIC julkaisi agendapäätöksen koskien fyysisesti toteutettavien muiden kuin rahoituserien osto- ja myyntisopimusten käsittelyä (IFRS 9). Päätös selventää, miten IFRS 9 -standardia sovelletaan kiinteähintaisten hyödykkeiden myynti- ja ostosopimuksiin, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, vaikka ne toteutetaan fyysisinä toimituksina. IFRIC:in päätös käsittelee näiden sopimusten esittämistä tuloslaskelmalla, eikä päätöksellä ole vaikutusta kauden voittoon. Fortum arvioi parhaillaan päätöksen vaikutusta konsernin laadintaperiaatteisiin ja tuloslaskelman esittämistapaan.

2.3 Fortumin käyttämät keskeisimmät valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona.

Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi

	1-3/2019	1-12/2018	1-9/2018	1-6/2018	1-3/2018
Ruotsi (SEK)	10,3776	10,2591	10,2392	10,1722	9,9962
Norja (NOK)	9,7491	9,6432	9,6121	9,6294	9,6737
Puola (PLN)	4,2961	4,2614	4,2467	4,2316	4,1790
Venäjä (RUB)	75,6930	73,8035	72,9249	71,5430	69,7770

Kauden lopun valuuttakurssi

	31.3.2019	31.12.2018	30.9.2018	30.6.2018	31.3.2018
Ruotsi (SEK)	10,3980	10,2548	10,3090	10,4530	10,2843
Norja (NOK)	9,6590	9,9483	9,4665	9,5115	9,6770
Puola (PLN)	4,3006	4,3014	4,2774	4,3732	4,2106
Venäjä (RUB)	72,8564	79,7153	76,1422	73,1582	70,8897

3. Kriittiset tilinpäätösarviot ja harkinnat

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määrään. Toteutuneet erät saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Varausten kirjaaminen olemassa olevista velvoitteista edellyttää johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä.

Tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitalinpäätöksessä 2018.

4. Tiedot segmenteittäin

Fortumin IFRS:n mukaiset raportoitavat segmentit ovat Generation, City Solutions, Consumer Solutions ja Russia. Muut toiminnot sisältää konsernitoiminnot, T&K-toiminnot, teknologian kehitysprojektit sekä Fortumin omistusosuuden Uniper SE:stä.

Marraskuussa 2018 Fortum ilmoitti aurinko- ja tuulivoimaliiketoimintojen uudelleenorganisoinnista siten, että tuulivoimaliiketoiminta on Generation-segmentin liiketoiminta-alue ja aurinkoliiketoiminta City Solutions-segmentin liiketoiminta-alue. Nämä sisältyivät aikaisemmin Muihin toimintoihin. Aurinko- ja tuulivoimaliiketoiminta Venäjällä pysyy edelleen Russia-segmentissä.

Fortum on muuttanut vuoden 2018 vertailutiedot uuden organisaatorakenteen mukaiseksi. Muutetut ja aikaisemmin julkaistut tiedot vuosineljänneksittäin vuodelle 2018 julkaistiin 19.3.2019 ja ne löytyvät Fortumin internetsivuilta kohdasta Osavuositiedot.

Segmenttitiedot vuosineljänneksittäin		Generation ¹⁾		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot		Yhteensä	
milj. euroa	Liite	I/2019	I/2018	I/2019	I/2018	I/2019	I/2018	I/2019	I/2018	I/2019	I/2018	I/2019	I/2018
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin													
Sähkönmyynti ²⁾		554	490	55	40	599	482	248	248	0	0	1 456	1 260
Lämmönmyynti		0	0	253	265	0	0	49	88	0	0	302	354
Jätteiden käsittelyn myynti		0	0	62	50	0	0	0	0	0	0	62	50
Muu myynti		46	8	35	26	70	65	1	0	26	23	178	122
Liikevaihto		601	498	405	381	669	547	298	336	26	23	1 999	1 786
Eliminoinnit		-113	-9	-12	-11	29	-1	0	0	-20	-18	-117	-39
Nord Pool netotus ³⁾												-192	-161
Ulkoinen liikevaihto		488	490	393	370	697	545	298	336	6	5	1 690	1 585
Vertailukelpoinen käyttökate		259	253	137	131	41	31	135	142	-25	-19	545	538
Poistot		-35	-34	-45	-43	-15	-14	-36	-37	-6	-5	-137	-133
Vertailukelpoinen liikevoitto		223	220	92	88	26	17	99	104	-32	-24	408	405
Arvon alentumiset		-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-3	0
Myyntivoitot ja muut	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	26	3	26
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		-16	63	2	1	-32	-1	0	0	0	-8	-46	54
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	14	-5	-4	0	0	0	0	0	0	0	0	-5	-4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-20	59	2	1	-32	-1	0	0	0	18	-50	77
Liikevoitto		204	279	94	88	-6	16	99	104	-32	-5	358	482
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	14	-2	39	44	0	0	9	5	49	0	111	47
Rahoituskulut - netto												-46	-36
Tuloverot	7											-65	-94
Kauden voitto												359	400
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin													
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	0	0	4	2	0	0	0	6	2	9	6	17
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	38	47	68	27	13	10	5	10	5	9	129	103
josta aktivoituja vieraan pääoman menoja		1	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3	1
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0	8	0

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

2) Sähkönmyynti sisältää hyödyke johdannaisten realisoituneen tuloksen sopimuksista, joilla ei ollut IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa, mutta ovat operatiivisesti luokiteltu suojaukseksi.

3) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

4. Tiedot segmenteittäin

Segmenttitiedot edelliseltä 12 kk:ta		Generation ¹⁾		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot		Yhteensä	
		Edell. 12kk	2018	Edell. 12kk	2018	Edell. 12kk	2018	Edell. 12kk	2018	Edell. 12kk	2018	Edell. 12kk	2018
milj. euroa	Liite												
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin													
Sähkönmyynti ²⁾		1 835	1 771	149	134	1 664	1 547	872	872	0	0	4 520	4 324
Lämmönmyynti		0	0	592	604	0	0	154	193	0	0	745	797
Jätteiden käsittelyn myynti		0	0	223	211	0	0	0	0	0	0	223	211
Muu myynti		109	71	170	161	217	212	5	4	106	103	606	550
Liikevaihto		1 945	1 842	1 134	1 110	1 881	1 759	1 031	1 069	106	103	6 096	5 883
Eliminoinnit		-102	2	-38	-37	19	-11	0	0	-81	-79	-203	-125
Nord Pool netetus ³⁾												-547	-516
Ulkoinen liikevaihto		1 842	1 844	1 096	1 073	1 900	1 748	1 031	1 069	25	24	5 347	5 242
Vertailukelpoinen käyttökate		769	763	316	310	120	110	410	417	-84	-78	1 530	1 523
Poistot		-136	-135	-177	-175	-58	-57	-146	-147	-23	-22	-540	-536
Vertailukelpoinen liikevoitto		631	628	139	135	62	53	266	271	-107	-99	990	987
Arvon alentumiset		-7	-4	0	0	0	0	0	0	0	0	-7	-4
Myyntivoitot ja muut	6	80	77	-1	-1	0	0	2	2	-3	23	79	102
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		0	79	-3	-4	-9	22	0	0	8	0	-2	98
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	14	-46	-45	0	0	0	0	0	0	0	0	-46	-45
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		29	108	-4	-5	-9	22	2	2	5	23	24	151
Liikevoitto		661	736	136	130	53	75	268	273	-103	-76	1 014	1 138
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	-56	-72	69	74	0	0	40	36	49	0	102	38
Rahoituskulut - netto												-146	-136
Tuloverot	7											-152	-181
Kauden voitto												817	858
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin													
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	14	14	35	33	0	0	57	63	3 970	3 977	4 077	4 088
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	239	248	250	209	50	47	49	54	22	26	610	584
josta aktivoituja vieraan pääoman menoja		7	6	5	4	0	0	0	0	0	0	12	10
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	164	160	147	147	0	0	0	0	4	0	314	306

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

2) Sähkönmyynti sisältää hyödyke johdannaisten realisoituneen tuloksen sopimuksista, joilla ei ollut IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa, mutta ovat operatiivisesti luokiteltu suojaukseksi.

3) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

4. Tiedot segmenteittäin

Varat ja velat segmenteittäin

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot		Yhteensä	
		31.3. 2019	31.12. 2018	31.3. 2019	31.12. 2018	31.3. 2019	31.12. 2018	31.3. 2019	31.12. 2018	31.3. 2019	31.12. 2018	31.3. 2019	31.12. 2018
Korottomat varat		6 540	6 861	3 600	3 582	1 095	1 044	2 583	2 408	156	173	13 974	14 069
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	11	855	854	677	641	0	0	551	495	3 948	3 988	6 032	5 978
Eliminoinnit												-173	-114
Segmenttien varat yhteensä		7 395	7 715	4 278	4 223	1 095	1 044	3 135	2 903	4 104	4 161	19 834	19 933
Korolliset saamiset	12											1 091	1 092
Laskennalliset verosaamiset												80	70
Muut varat												667	731
Likvidit varat												1 692	584
Varat yhteensä												23 363	22 409
Segmenttien velat		1 166	1 230	432	429	449	396	104	114	125	138	2 276	2 308
Eliminoinnit												-173	-114
Segmenttien velat yhteensä												2 104	2 194
Laskennalliset verovelat												855	720
Muu vieras pääoma												1 777	1 325
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma												4 736	4 239
Korollinen vieras pääoma	13											6 687	6 093
Oma pääoma												11 941	12 077
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä												23 363	22 409
Henkilöstön lukumäärä		1 091	1 091	2 016	2 017	1 455	1 399	2 910	2 941	804	838	8 276	8 286
Henkilöstö keskimäärin ¹⁾		1 090	1 107	1 993	1 994	1 413	1 473	2 926	3 378	802	814	8 224	8 767

1) Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot	
		Edell. 12kk	31.12. 2018	Edell. 12kk	31.12. 2018	Edell. 12kk	31.12. 2018	Edell. 12kk	31.12. 2018	Edell. 12kk	31.12. 2018
Vertailukelpoinen liikevoitto		631	628	139	135	62	53	266	271	-107	-99
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	-56	-72	69	74	0	0	40	36	49	0
Oikaisu erään Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		95	94	0	0	0	0	0	0	-25	-38
Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		671	650	208	209	62	53	306	307	-83	-137
Segmenttien varat kauden lopussa		7 395	7 715	4 278	4 223	1 095	1 044	3 135	2 903	4 104	4 161
Segmenttien velat kauden lopussa		1 166	1 230	432	429	449	396	104	114	125	138
Vertailukelpoinen sidottu pääoma		6 228	6 485	3 845	3 794	647	648	3 030	2 789	3 979	4 023
Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin ¹⁾		6 106	6 019	3 801	3 808	672	671	2 950	2 976	3 157	2 361
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %		11,0	10,8	5,5	5,5	9,1	7,8	10,4	10,3	-2,6	-5,8

1) Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttäen vuoden alun ja jokaisen vuosineljänneksen lopun arvoja.

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2018 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2018 liitetiedossa 16 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ¹⁾			Yhteensä		
	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018
Pitkäaikaisissa varoissa															
Muut sijoitukset ²⁾	0	0	0				52	48	49				52	48	49
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				26	15	23				-22	-14	-22	4	2	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa				104	74	146				-71	-37	-94	32	38	52
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				147	168	149							147	168	149
Ei sovelleta suojauslaskentaa				3	31	4							3	31	4
Muut hyödykefutuuri- ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	58	33	29							-42	-24	-5	16	9	24
Korolliset saamiset							34	67	41				34	67	41
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	58	33	29	280	288	322	86	115	90	-135	-75	-121	288	362	319
Lyhytaikaisissa varoissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				65	51	93				-50	-42	-83	14	10	10
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1	12	2	226	182	585				-169	-136	-502	58	58	84
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				27	94	19							27	94	19
Ei sovelleta suojauslaskentaa				42	60	97							42	60	97
Muut hyödykefutuuri- ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	228	119	203							-139	-67	-87	89	53	116
Korolliset saamiset	309						32	31	30				341	31	30
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	538	131	205	360	387	794	32	31	30	-358	-245	-672	571	306	356
Yhteensä	596	164	234	640	675	1 116	118	146	120	-493	-320	-793	859	669	675

1) Kun sähkö- ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaissojimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

2) Muut sijoitukset ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita ja koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 52 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 49). Nämä sisältävät myös Fortumin omistuksen Fennovoimassa, 33 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 33). Muut sijoitukset kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ¹⁾			Yhteensä		
	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018	31.3. 2019	31.3. 2018	31.12. 2018
Pitkäaikaisissa veloissa															
Korolliset velat ²⁾				2 477	1 065	930							2 477	1 065	930
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				130	122	257				-22	-14	-22	108	109	235
Ei sovelleta suojauslaskentaa				123	57	163				-71	-37	-94	52	20	70
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				58	48	42							58	48	42
Ei sovelleta suojauslaskentaa				2	2	2							2	2	2
Muut hyödykefutuurit ja -termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	55	32	18	0	0	0				-42	-24	-5	13	9	13
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	55	32	18	2 790	1 294	1 394	0	0	0	-135	-75	-121	2 710	1 253	1 292
Lyhytaikaisissa veloissa															
Korolliset velat				309									309		
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				315	245	724				-50	-42	-83	265	204	641
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1	1	1	225	182	566				-169	-136	-502	57	48	65
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				6	3	1							6	3	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa				38	27	45							38	27	45
Muut hyödykefutuurit ja -termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	211	92	158	1	4	7				-139	-67	-87	73	28	77
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	212	93	159	894	461	1 343	0	0	0	-358	-245	-672	748	309	829
Yhteensä	267	125	177	3 684	1 755	2 737	0	0	0	-493	-320	-793	3 458	1 562	2 121

1) Kun sähkö- ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaisinstrumenteilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

2) Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 219 miljoonaa euroa, josta varoja 104 miljoonaa euroa ja velkoja 115 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Maaliskuun 2019 lopussa Fortum oli saanut 67 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja korollisista saamisista ja veloista on liitetiedoissa 12 Korolliset saamiset ja 13 Korollinen nettovelka sekä liitetiedossa 17 Pantatut varat ja vastuut.

6. Yrityshankinnat ja -myynnit

6.1 Yrityshankinnat

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Hankitut tytäryhtiöosakkeet (brutto)	0	7	36	29
Hankitut osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	4	8	4 041	4 037
Hankitut muut osakkeet	3	3	11	11
Osakehankinnat (brutto)	6	17	4 088	4 077

Yrityshankinnat vuoden 2019 aikana

Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut olennaisia yrityshankintoja.

Yrityshankinnat vuoden 2018 aikana

Syyskuussa 2017 Fortum ja E.ON allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan E.ONilla oli oikeus tarjota 46,65 %:n omistusosuutensa Uniper SE:ssä Fortumille julkisessa ostotarjouksessa. Fortum teki marraskuussa 2017 vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikille Uniperin osakkeenomistajille. 8.1.2018 E.ON päätti osallistuvansa ostotarjoukseen. Helmikuussa 2018 Fortum ilmoitti, että yhtiön Uniper-ostotarjouksen lopullinen hyväksymisaste oli 47,12 %. Fortumin ostotarjouksen toteutuminen edellytti useamman kilpailu- ja sääntelyviranomaisen hyväksynnät. Lopulliset viranomaispäätökset saatiin 15.6.2018. Fortumilla on mahdollisuus hankkia lisää Uniperin osakkeita Venäjän viranomaispäätösten asettamissa rajoissa 50 prosentin omistusosuuteen saakka. Ostotarjous saatettiin päätökseen 26.6.2018.

Ostotarjouksessa osakkeensa tarjonneille osakkeenomistajille maksettiin 21,31 euroa osaketta kohden. Osakkeenomistajat saivat myös Uniperin osingon vuodelta 2017, joka maksettiin varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen kesäkuun 2018 alussa. Fortum maksoi yhteensä 3,7 miljardia euroa ostetuista osakkeista. Kauppahinnasta 1,95 miljardia euroa rahoitettiin kassavaroista ja 1,75 miljardia euroa ostotarjousta varten otetulla lainalla. Ostotarjous saatettiin päätökseen 26. kesäkuuta 2018 ja Fortumista tuli 47,35 %:n omistuksellaan Uniperin suurin osakkeenomistaja. Tämän jälkeen Fortum on hankkinut lisää osakkeita Uniperista ja omisti 49,99% osakekannasta 31.12.2018. Vuoden 2019 aikana ei ole tapahtunut muutoksia osakeomistuksessa.

Uniper on kansainvälinen energiayhtiö, joka toimii Euroopassa, Venäjällä ja lukuisilla muilla markkina-alueilla ympäri maailman. Uniperin liiketoiminta on hyvin linjassa Fortumin ydinosaamisen kanssa. Yhtiön voimalaitokset sijaitsevat Euroopassa ja Venäjällä ja niiden sähköntuotantokapasiteetti on yhteensä noin 36 gigawattia. Yhtiöllä on myös mittavaa trading-liiketoimintaa ja kaasuvälikantoja Saksassa, Itävallassa sekä Isossa-Britanniassa.

Uniperin vuoden 2018 liikevaihto oli 78,2 miljardia euroa, vertailukelpoinen käyttökate 1,5 miljardia euroa ja taseen loppusumma vuoden 2018 lopussa 51 miljardia euroa. Uniper työllistää noin 12 000 henkilöä. Uniperin osake noteerataan Frankfurtin pörssissä.

Uniper konsolidoidaan Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen. Hankintameno ja siihen liittyvät välittömät kustannukset, noin 4,0 miljardia euroa, raportoidaan kohdassa "Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä".

Fortum käyttää Uniperin kesäkuun 2018 lopun tasetta hankintamenolaskelman lähtökohdista (julkaistu 7.8.2018). Hankintamenolaskelman laatiminen on työn alla ja Fortum arvioi hankittujen varojen ja velkojen mahdollisia käyvän arvon oikaisuja sekä harmonisoi Fortumin ja Uniperin soveltamat laskentaperiaatteet. IFRS:n mukaisen hankintamenolaskelman laatiminen tulee viemään aikaa transaktion koon takia ja se tullaan saattamaan päätökseen yhden vuoden kuluessa hankintahetkestä.

Fortumin osuus Uniperin tuloksesta raportoidaan neljännesvuoden viiveellä mahdollisine oikaisuneen, koska Uniper julkaisee osavuositiedot myöhemmin kuin Fortum. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta Fortumin neljännes vuosineljänneksen 2018 osavuositiedot sisälsi Fortumin osuuden Uniperin kolmannen neljänneksen tuloksesta -2 miljoonaa euroa. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta Fortumin ensimmäisen neljänneksen 2019 osavuositiedot sisältää Fortumin osuuden Uniperin neljännes vuosineljänneksen tuloksesta 49 miljoonaa euroa.

Elokuussa 2018 Fortum hankki kolmen latvialaisen lämmöntuotantoyhtiön SIA BK Energijan, SIA Energy & Communicationin ja SIA Sprinon kaikki osakkeet sekä SIA Lake Developmentin koko osakekannan. Hankitut tuotantoyhtiöt jatkavat lämmön toimittamista Daugavpilsin alueen kaukolämpöyhtiölle, PAS Daugavpils Siltumtikli:lle.

Lokakuussa 2018 Fortum hankki Fincumet Groupin metallien kierrätykseen liittyvän liiketoiminnan. Kaupan yhteydessä Fortumin omistukseen siirtyi kolmen yhtiön koko osakekanta: Fincumet Oy, Niemen Romukauppa Oy ja NJS-Patentti Oy.

Vuoden 2018 aikana Fortum investoi RUSNANOn kanssa 50/50 omistettuun venäläiseen tuulivoimasijoitusrahastoon 61 miljoonaa euroa .

Vuoden 2018 aikana ei ole ollut muita olennaisia yrityshankintoja.

6.2 Yritysmyyntit

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto)	4	0	147	151
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	0	0	160	160
Myydyt muut sijoitukset (brutto)	4	0	0	4
Myydyt osakkeet (brutto)	8	0	306	314

Yritysmyyntit vuoden 2019 aikana

Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut olennaisia yritysmyyntejä.

Yritysmyyntit vuoden 2018 aikana

Kesäkuussa 2018 Fortum myi 10 prosentin omistusosuutensa Hafslund Produksjon Holding AS:stä Svartisen Holding AS:lle. Svartisen on norjalainen yhtiö, jonka omistajina ovat Vantaan Energia Oy, Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab ja Oulun Seudun Sähkö. Fortum osti nyt myytävän osuuden Hafslund-omistusjärjestelyn yhteydessä vuonna 2017. Osakkeiden kauppahinta oli 160 miljoonaa euroa ja Fortum kirjasi 77 miljoonan euron myyntivoiton Generation-segmentin vuoden 2018 toisen vuosineljänneksen tulokseen.

Elokuussa 2018 Fortum myi 54 prosentin osuuden aurinkovoimayhtiöstään UK Climate Investmentsille (40%) ja Elite Alfred Bergille (14%). Kaupan kohteena olevalla yhtiöllä on Intiassa neljä toiminnassa olevaa aurinkovoimalaitosta. 'Capital recycling' -liiketoimintamallin mukaisesti myynnistä syntyvä 26 miljoonan euron tulosvaikutus kirjattiin Muut toiminnot -segmentin Vertailukelpoiseen liikevoittoon. Kaupan velaton kokonaisarvo 54 prosentin osuuden myynnistä mukaan lukien Fortumin vähemmistöosuus nettovelasta, joka ei kaupan myötä enää sisälly Fortum-konserniin, oli 147 miljoonaa euroa. Lisäksi, Elite Alfred Bergillä on optio ostaa korkeintaan 16 prosentin lisäosuus Fortumilta. Huhtikuussa 2019 Elite Alfred Berg käytti optiotaan ostaa 2 %:n lisäosuuden Fortumilta.

7. Tuloverot

Tuloverot ensimmäiseltä neljännekseltä 2019 olivat 65 miljoonaa euroa (I/2018: 94). Efektiivinen tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 15,2 % (I/2018: 19,0 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, ilman osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, verovapaita myyntivoittoja, verokantojen muutoksia sekä muita merkittäviä kertaluontoisia tuloveroeriä, oli 20,9 % (I/2018: 21,0 %).

Fortum on aikaisempina vuosina maksanut veroja liittyen käynnissä oleviin verokiistoihin. Valitusprosessit ovat kesken ja lainopillisten arvioiden sekä niitä tukevien lausuntojen perusteella maksut on kirjattu saamiseksi, 114 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 114), sisältyen verosaamisiin. Katso lisätietoja liitetiedosta 18 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.

8. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2018 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 26.3.2019. Osinko maksettiin 4.4.2019. Osinko on kirjattu velaksi tässä osavuositiedotuksessa taseen Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma -erään.

Vuoden 2017 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Osinko maksettiin 10.4.2018.

9. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 087	1 064	1 064
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 15) ¹⁾	-	20	20
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 087	1 083	1 083
Tytäryhtiöhankinnat	0	9	22
Käyttöomaisuusinvestoinnit	14	11	53
Päästöoikeuksien muutos	1	2	16
Poistot	-20	-19	-81
Myynnit	0	0	-6
Uudelleenryhmittelyt	4	5	37
Muuntoerot ja muut muutokset	33	2	-37
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 119	1 094	1 087

1) Katso lisätietoja vuoden 2018 tilinpäätöksen liitetiedossa 1 Laadintaperiaatteet

Liikearvon osuus aineettomista hyödykkeistä

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden alussa	588	613	613
Muuntoerot ja muut muutokset	22	2	-25
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	611	614	588

10. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden sekä käyttöoikeusomaisuuserien muutos

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 981	10 510	10 510
Laskentakäytännön muutoksen vaikutus (IFRS 16) ¹⁾	96	-	-
Kirjanpitoarvo 1.1.	10 077	10 510	10 510
Tytäryhtiöhankinnat	0	0	14
Käyttöomaisuusinvestoinnit	115	91	532
Käyttöoikeusomaisuuserien lisäykset ja vähennykset	1	-	-
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	0	-16	16
Vähennykset	0	0	-2
Poistot	-117	-114	-455
Myynnit	0	0	-136
Uudelleenryhmittelyt	-4	-5	-37
Muuntoerot ja muut muutokset	159	-221	-459
Kirjanpitoarvo 31.3.	10 231	10 245	9 981

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet.

11. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 978	1 900	1 900
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9) ¹⁾	-	165	165
Kirjanpitoarvo 1.1.	5 978	2 066	2 066
Hankinnat	4	8	4 066
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	111	47	38
Saadut osingot	0	0	-61
Myynnit ja pääoman palautukset	0	0	-95
Uudelleenryhmittelyt	-10	0	58
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	-88	-3	6
Muuntoerot ja muut muutokset	37	-43	-99
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	6 032	2 074	5 978

1) Katso lisätietoja vuoden 2018 tilinpäätöksen liitetiedossa 1 Laadintaperiaatteet.

Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut olennaisia yrityshankintoja.

Vuoden 2018 aikana Fortum on hankki 49,99 % Uniperin osakkeista. Elokuussa 2018 Fortum myi 54 prosentin osuuden aurinkovoimayhtiöstään, jonka myötä tytäryhtiö uudelleenryhmiteltiin yhteisyritykseksi.

Lisätietoa hankinnoista ja myynneistä liitetiedossa 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Merkittävimmät osakkuusyritykset				
OKG AB	10	2	-58	-50
Forsmarks Kraftgrupp AB	6	-1	-7	0
Kemijoki Oy	-1	-2	-9	-8
Uniper	49	0	-2	47
TGC-1	8	5	40	43
Merkittävimmät osakkuusyritykset yhteensä	72	4	-35	33
Merkittävimmät yhteisyritykset				
Stockholm Exergi AB	35	40	61	56
TVO Oyj	0	-1	1	2
Merkittävimmät yhteisyritykset yhteensä	35	40	62	57
Muut osakkuusyritykset	0	1	3	2
Muut yhteisyritykset	4	2	9	11
Yhteensä	111	47	38	102

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta kasvoi vuoden 2019 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana 111 (47) miljoonaan euroon pääasiassa Uniperin osakkuusyhtiötuloksen vuoksi.

Vuoden 2018 osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta 38 miljoonaa euroa sisälsi -37 miljoonan euron ydinvoimaan liittyvän oikaisun sekä -33 miljoonaa euroa ydinvoiman tulevaan käytöstä poistamiseen liittyviä eriä (pääasiassa OKG). Katso lisätietoja Tilinpäätöksen 2018 liitetiedosta 19 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisällytetään konsernitilinpäätökseen perustuen viimeisimpiin saatavilla oleviin tietoihin. Fortumin osuus Uniperin tuloksesta raportoidaan neljännesvuoden viiveellä mahdollisine oikaisuineen, koska Uniper on listattu yhtiö ja julkaisee osavuositiedot myöhemmin kuin Fortum. Tämä tarkoittaa, että ensimmäisen vuosineljänneksen osavuositiedot sisältää Fortumin osuuden Uniperin neljänneksen vuosineljänneksen 2018 tuloksesta. TGC-1:n tulos sisältyy myös Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositiedot ei ole vielä saatavilla.

12. Korolliset saamiset

	Käypä arvo		Käypä arvo	
	Tasearvo		Tasearvo	
milj. euroa	31.3.2019	31.3.2019	31.12.2018	31.12.2018
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyryksiltä	580	597	581	601
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyryksiltä	64	72	60	68
Muut pitkäaikaiset korolliset saamiset	36	37	43	43
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	679	706	683	712
Vakuusjärjestelysopimusarvopaperit	309	309	-	-
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	102	102	409	409
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	411	411	409	409
Korolliset saamiset yhteensä	1 091	1 117	1 092	1 121

Pitkäaikaisiin korollisiin saamisiin sisältyy saamia osakkuus- ja yhteisyryksiltä yhteensä 644 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 641). Näihin sisältyy saamia 573 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 575) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyryksiltä OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistusosuuksien suhteessa.

Korolliset saamiset sisältää myös 66 miljoonan euron (vuoden 2018 lopussa: 70) saamisen venäläiseltä kaasunjalostus- ja petrokemianyhtiöltä SIBURilta liittyen myytyihin OOO Tobolsk CHP:n osakkeisiin.

Lyhytaikaiset korolliset saamiset sisältää 60 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 379) pantattuja rahavaroja.

Ensimmäisen kvartaalin aikana Fortum solmi vakuusjärjestelysopimuksen vapauttaakseen Pohjoismaiseen hyödykepörssiin annetun käteispannin. Fortum on lainannut arvopapereita korvaamaan pantattuja rahavaroja. Järjestelyn seurauksena Fortum kirjasi lyhytaikaisen saamisen 309 miljoonaa euroa ja vastaavan lyhytaikaisen velan. Katso liitetieto 13 Korollinen nettovelka ja liitetieto 17 Pantatut varat ja vastuut.

13. Korollinen nettovelka

Nettovelka

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Korolliset velat	6 687	4 403	6 093
Likvidit varat	1 692	3 504	584
Nettovelka	4 995	899	5 509

Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamia, määrältään 1 091 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 1 092). Korolliset saamiset sisältävät pääasiassa pitkäaikaiset osakaslainat osittain omistetuille ydinvoimayhtiöille. Katso lisätietoja liitetiedosta 12 Korolliset saamiset.

Lainat

	Käypä arvo		Käypä arvo	
	Tasearvo		Tasearvo	
milj. euroa	31.3.2019	31.3.2019	31.12.2018	31.12.2018
Joukkovelkakirjalainat	4 235	4 371	2 496	2 629
Lainat rahoituslaitoksilta	107	117	1 847	1 901
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ¹⁾	1 185	1 248	1 158	1 218
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ²⁾	313	357	309	351
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ³⁾	5 840	6 093	5 810	6 099
Vakuusjärjestelysopimusvelka	309	309	-	-
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	441	441	283	284
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	750	750	283	284
Yhteensä	6 591	6 843	6 093	6 383

1) Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

2) Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 38 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 38) ja muita lainoja 275 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 270).

3) Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden 53 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 803).

Korolliset velat

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Lainat	6 591	4 403	6 093
Vuokrasopimusvelat ¹⁾	96	-	-
Korolliset velat yhteensä	6 687	4 403	6 093

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet. □

Vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum laski liikkeelle nimellisarvoltaan 2,5 miljardin euron joukkovelkakirjalainat osana yhtiön Euro Medium Term Note (EMTN) -lainaohjelmaa. Tämä koostui 1 miljardin lainasta neljäksi vuodeksi, jonka kiinteä kuponnikorko on 0,875 % ja kahdesta 750 miljoonan lainasta seitsemäksi ja kymmeneksi vuodeksi 1,625 % ja 2,125 % kuponnikorolla.

Maaliskuussa Fortum maksoi takaisin erääntyvän 750 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan ja kesäkuussa 2018 Uniper-osakkeiden rahoitusta varten nostetun 1,75 miljardin euron lainan.

Takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta lisättiin 27 miljoonalla eurolla yhteensä 1 185 miljoonaa euroon. Lisäksi Fortum allekirjoitti 300 miljoonan kahdenvälisen viisivuotisen vaihtuvakorkoisen lainasopimuksen, joka nostettiin huhtikuun kolmantena päivänä.

Fortum solmi myös vakuusjärjestelysopimuksen vapauttaakseen Pohjoismaiseen hyödykepörssiin annetun käteispannin. Järjestelyn seurauksena Fortum kirjasi lyhytaikaista velkaa 309 miljoonaa euroa arvopapereiden lainaajalle. Arvopaperit on kirjattu korollisiin saamisiin. Katso liitetieto 12 Korolliset saamiset ja liitetieto 17 Pantatut varat ja vastuut.

Lyhytaikainen rahoitus sisälsi maaliskuun lopussa 67 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 75) Credit Support Annex sopimuksia. Korollinen velka nousi ensimmäisen neljänneksen aikana 594 miljoonaa euroa 6 093 miljoonasta eurosta 6 687 miljoonaa euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 1,4 % (vuoden 2018 lopussa: 1,7 %). Osa ulkoisista lainoista, 750 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 686), on vaihdettu johdannaissopimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu kauden lopussa oli 8,5 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2018 lopussa: 8,3 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen oli kauden lopussa 2,2 % (vuoden 2018 lopussa: 2,4 %).

Lainojen erääntyminen

milj. euroa	31.3.2019
2019 ¹⁾	800
2020	33
2021	530
2022	1 043
2023	1 093
2024 ja myöhemmin	3 092
Yhteensä	6 591

1) Sisältäen käteisvakuuksia 67 miljoonaa euroa perustuen Credit Support Annex sopimuksiin. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Diskonttaamattomien vuokrasopimusvelkojen erääntyminen

milj. euroa	31.3.2019
Vuoden sisällä erääntyvät	19
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	45
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	60
Yhteensä	124

Lisäksi Fortumilla on 41 miljoonan euron sitoumus vuokrasopimukseen, jotka eivät ole vielä alkaneet.

Likvidit varat

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	37	84	29
Rahat ja pankkisaamiset	1 655	3 420	556
Yhteensä	1 692	3 504	584

Likvidit varat kasvoivat vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen aikana 1 108 miljoonaa euroa, 584 miljoonasta eurosta 1 692 miljoonaa euroon.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 1 519 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 173 miljoonaa euroa. Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta. Sijoitusten keskikorko ilman Venäjän talletuksia 31.3.2019 oli -0,29 % (vuoden 2018 lopussa: -0,11 %). PAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 463 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 317), sisältäen pankkitalletuksia EUR 461 miljoonaa (vuoden 2018 lopussa: 316), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 5,8 %.

Likvideistä varoista 1 309 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 168) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Lisäksi 383 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 416) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, jotka konsernin luotonvalvonta on erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

Maaliskuun 2019 lopussa luottolimiittien yhteismäärä ja nostamaton määrä oli 1,8 miljardia euroa (vuoden 2018 lopussa: 1,8).

14. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntöön mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat veloitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

14.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	903	838	899
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	903	838	899
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan	1 180	1 161	1 180
Rahastotavoite	1 180	1 153	1 180
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 180	1 153	1 153
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	277	315	254

Loviisan ydinvoimalaitoksen lainmukainen vastuu

Työ- ja elinkeinoministeriön marraskuussa 2018 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 31.12.2019 oli yhteensä 1 180 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Nykyinen tekninen suunnitelma päivitettiin vuonna 2016. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergiain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain. Fortum suorittaa ydinjätehuotomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu marraskuun 2018 päätökseen ja on yhteensä 1 180 miljoonaa euroa.

IFRS-standardien mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset kasvoivat 4 miljoonaa euroa vuoden 2018 lopusta ja olivat 903 miljoonaa euroa 31.12.2019.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 31.12.2019 oli 1 180 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 903 miljoonaa euroa. Fortumin rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllirahastoitu yhteensä 277 miljoonaa euroa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllirahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso liitetieto 4 Tiedot segmenteittään.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. Katso liitetieto 13 Korollinen nettovelka sekä liitetieto 17 Pantatut varat ja vastuut.

14.2 Ydinvoimailaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisut sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty yhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varausten määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
TVO:n taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	1 021	960	1 016
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 021	960	1 016
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 506	1 482	1 506
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 506	1 471	1 471
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	485	511	455

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta ylirahoitettu 485 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 129 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 31.12.2019 oli 1 021 miljoonaa euroa ja tasearvo 1 016 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 13 Korollinen nettovelka.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 890	3 274	3 930
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	3 271	3 041	3 230
Nettomäärä	-619	-233	-701
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-216	-94	-242

1) Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillisiin päätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen ja -vastuiden tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Syyskuusta 2018 alkaen esityksen tekee Ruotsin valtiokonttori (Riksgälden). Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. SKB on tehnyt viimeisimmän teknisen suunnitelman vuonna 2016. Vuonna 2017 SKB lähetti ehdotetun teknisen suunnitelman SSM:lle, jonka jälkeen Ruotsin hallitus päätti ydinjätemaksuista ja vastuista vuosille 2018-2020. Ydinjätemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannusennusteisiin olettaen, että ydinvoimalan yksiköiden käyttöikä on 50 vuotta (aikaisemmin 40 vuotta).

Ydinjätehuoltomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 17 Pantatut varat ja vastuut.

15. Muut varaukset

milj. euroa	Ympäristövaraukset			Muut varaukset		
	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Varaukset kauden alussa	41	43	43	65	79	79
Varausten lisäys	1	0	0	3	1	25
Käytetyt varaukset	0	0	0	-5	-12	-33
Käyttämättömien varausten purku	0	0	0	0	-1	-4
Diskonntauksen purkautuminen	0	0	0	0	0	0
Kurssierot ja muut muutokset	0	-1	-1	-2	-3	-3
Varaukset kauden lopussa	41	42	41	60	65	65
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	0	0	0	13	17	14
Pitkäaikaiset varaukset	41	42	41	47	48	50

1) Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma.

Ympäristövaraukset muodostuvat pääasiassa kaatopaikkojen peitto- ja valvontavelvoitteista sekä saastuneiden alueiden puhdistusvelvoitteista. Varauksista suurimman osan arvioidaan tulevan käytetyksi seuraavien 10-15 vuoden kuluessa.

Suomalaisten hiilivoimalaitosten käytöstäpoistamisvaraukset sisältyvät muihin varauksiin.

16. Investointisitoumukset

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	352	359	322

Muut sitoumukset

Fortum on sitoutunut rahoittamaan enintään 85 miljoonalla eurolla Voimaosakeyhtiö SF:ää liittyen sen osuuteen Fennovoiman ydinvoimahankkeesta Suomessa. Lisäksi Fortumin jäljellä oleva suora rahoitussitoumus liittyen jätepolttolaitetta käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokseen Liettuan Kaunaksessa on enintään 7 miljoonaa euroa. Voimalaitosinvestointi toteutetaan Fortumin ja Lietuvos Energijan yhdessä omistaman Kauno Kogeneraciné Jégainén kautta.

Fortum on myös sitoutunut osallistumaan korkeintaan 8 miljoonalla eurolla yhteisyritykseen Numaligarh Refinery Limitedin (NRL) ja Chempoliksen kanssa. Yhteisyritys rakentaa ja operoi biojalostamoja Assamissa, Intiassa.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakassaaminen liittyen Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli 31.3.2019 170 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Fortum on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 63 miljoonaa euroa lisärahoitusta. TVO:n osakaslaina on luokiteltu osuudeksi yhteisyrityksissä.

Kesäkuussa 2018 Ruotsin hallitus hyväksyi lainsäädännön liittyen Ruotsin kansalliseen strategiaan EU:n vesipolitiikkadirektiivin implementoinnista. Suurimmat vesivoimayhtiöt perustavat yhteisen vesivoimarahaston rahoittamaan tarvittavat ympäristötoimenpiteet. Rahaston rahoituskatto on 10 miljardia Ruotsin kruunua, joka maksetaan 20 vuoden aikana ja suurimmat toimijat rahoittavat rahastoa vesivoiman tuotannon markkinaosuuksien suhteessa. Fortumin osuuden oletetaan olevan 20-25 % rahaston kokonaisrahoituksesta.

17. Pantatut varat ja vastuut

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Omasta puolesta pantatut varat			
Lainoista			
Pantit	288	288	288
Kiinteistökiinnitykset	137	137	137
Muista sitoumuksista			
Pantit	340	413	346
Kiinteistökiinnitykset	21	141	21
Muiden puolesta pantatut varat			
Pantit	29	12	31
Vastuut omasta puolesta			
Muut vakuudet ja vastuut	40	162	167
Vastuut osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta			
Takaukset	929	574	622

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 31.3.2019 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2018 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 13 Korollinen nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Pantit -erään sisältyy myös pantattuja rahavaroja 31 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 346) sekä pantattuja arvopapereita 309 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 0), jotka on annettu Nasdaq Commodities hyödykepörssissä, kansainvälisissä ICE- ja EEX-pörseissä sekä Puolan sähköpörssissä (TGE) käytävän sähkö- ja maakaasukaupan sekä hiilidioksidipäästöoikeuksilla käytävän kaupan vakuudeksi. Katso myös liitetieto 12 Korolliset saamiset.

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä 31.3.2019 arvoltaan 21 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 21). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergialain mukaan Fortum on veloitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuoltorahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

Katso lisää liitetiedosta 14 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Muiden puolesta pantatut varat

Muiden puolesta pantatut varat sisältävät rahavaroja 29 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 31), jotka on annettu vakuudeksi Nasdaq Clearing AB:lle kattamaan Fortumin osuuden Commodity Market Default Fundista (vakuusrahasto). Vakuusrahasto on keskinäinen rahasto, johon kaikki Pohjoismaisen hyödykepörssin (OMX Nasdaq Commodities) osapuolet antavat markkinariskiinsä pohjautuvan vakuuden. Rahasto kattaa jäsenten tappioista aiheutuvat mahdolliset laiminlyönnit, joita jäsenten omat vakuudet eivät kata. Katso myös liitetieto 12 Korolliset saamiset.

Omasta puolesta annetut vakuudet

Fortum omistaa Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Osallistumissopimuksen nojalla Fortumin oli annettava vakuus TVO:lle mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta. Fortum osti loput Meri-Porin hiililauhdevoimalan tuotantotohoon oikeuttavista C-osakkeista 1.1.2019 ja on nyt oikeutettu 100 %:n osuuteen laitoksen voimantuotannosta. Tämän johdosta vakuus vapautettiin 1.1.2019. Vakuus oli määrältään 125 miljoonaa euroa vuoden 2018 lopussa. Meri-Porin voimalaa käytetään pääasiassa Fingridin kapasiteettivarantona sekä varakapasiteettina.

Vastuut osakkuusyriyten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyriyksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Takauksia on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta 31.3.2019 yhteensä 8 239 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 792 miljoonaa euroa (vuoden 2018 lopussa: 526 miljoonaa euroa). Takauksia on kahdenlaisia. Rahoitusmäärä (Finansieringsbelopp) annetaan ydinjätehuoltorahaston tarkasteluhetken mukaisen kattamattoman osuuden kattamiseksi olettaen, että tuotanto ei jatku eikä rahastoon suoriteta lisämaksuja. Kattamaton määrä lasketaan viranomaisten toimesta ja se perustuu ennakoitujen kulun sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotukseen laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletteringsbelopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Vastuiden tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät olivat 5 695 miljoonaa Ruotsin kruunua (548 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 2 544 miljoonaa Ruotsin kruunua (245 miljoonaa euroa) 31.3.2019.

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuoltorahastolle oli 36 miljoonaa euroa 31.3.2019 (vuoden 2018 lopussa: 36). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätietoa Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistömisteisten ydinvoimaosakkuusyhtiöiden liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 14 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Fortum on antanut takauksia WEDF Second Wind Farm LLC:n ja WEDF Third Wind Farm LLC:n pankkilainojen vakuudeksi. WEDF Second Wind Farm LLC ja WEDF Third Wind Farm LLC ovat Rusnanon ja Fortumin 50-50 omistaman tuulivoimarahaston tytäryhtiöitä. Takaukset, jotka ovat annettu omistusosuuksien suhteessa, ovat vakuutena tuulipuiston kehittämiseksi otetuille lainoille, joiden määrä oli 5 843 miljoonaa ruplaa (80 miljoonaa euroa) 31.3.2019 (vuoden 2018 lopussa: 48 miljoonaa euroa).

Muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oyj:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

18. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Suomessa

Suomessa ei ole verovaateita tai -oikeudenkäyntejä, joiden vaikutus olisi olennainen.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Ruotsissa

Ruotsin korkovähennyksiin liittyvät verovaateet ja -oikeudenkäynnit

Maaliskuussa 2018 Ruotsin korkein hallinto-oikeus päätti, ettei se myönnä Fortumille valituslupaa vuosien 2009-2012 korkovähennyksiin liittyvässä riita-asiassa. Valitustuomioistuimen kesäkuussa 2017 antama epäsuotuisa päätös jää siten voimaan. Asiaan liittyvät ylimääräiset verot ja korot, yhteensä 1 175 miljoonaa Ruotsin kruunua (122 miljoonaa euroa), on maksettu 2016 ja kirjattu kuluksi 2017. Nähdäksemme edellä mainitut valitustuomioistuimen ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökset loukkaavat EU-oikeutta ja EU-oikeuden mukaisia perusvapauksia. Näillä perusteilla Fortum on joulukuussa 2018 jättänyt Tukholman käräjäoikeuteen vahingonkorvauskanteen, jossa vaaditaan vahingonkorvausta Ruotsin valtiolta. Lisäksi Fortum on jättänyt pyynnön keskinäisen sopimusmenettelyn aloittamisesta Ruotsin ja Alankomaiden välillä vuoden 2012 osalta.

Fortumin vuosien 2013, 2014 ja 2015 korkovähennyksiä koskevat oikeudenkäynnit ovat päättyneet. Tuomioistuinten tapauksissa antamat lopulliset päätökset olivat Fortumille myönteisiä.

Ruotsin vesivoiman kiinteistövero koskevat oikeudenkäynnit

Fortum Sverige AB:llä on avoinna oikeusprosessi, jossa se on vaatinut vesivoimaloiden kiinteistöveroprosentin alentamista normaaliin 0,5 %:iin kiinteistön verotusarvosta. Oikeusprosessi koskee vuosia 2009-2014 ja sisältää useita oikeudellisia perusteita, mukaan lukien valtioneuvoston argumentin. Fortum Sverige AB ei saanut valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta tähän liittyen. Koska hallinto-oikeus, Tukholman valitustuomioistuin sekä korkein hallinto-oikeus ovat käsitelleet asian vain valtioneuvoston argumentin osalta, asia on siirretty takaisin hallinto-oikeuteen muiden argumenttien käsittelyä varten. Kiistanalainen kiinteistövero kyseiseltä ajanjaksolta on ilman korkoja yhteensä noin 510 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 49 miljoonaa euroa).

Lisäksi Fortumin ruotsalaisilla yhtiöillä on hallinto-oikeudessa vireillä erillisiä vuosia 2011-2016 koskevia valituksia liittyen niiden vesivoimalaitosten kiinteistöverotukseen samoilla oikeudellisilla perusteilla. Fortum on maksanut kiinteistöverot lainsäädännön mukaisesti, joten jos lopullinen päätös kuitenkin olisi negatiivinen, sillä ei olisi taloudellista vaikutusta Fortumille.

Fortum Sverige AB on joulukuussa 2018 tehnyt valituksen EU:n komissioon vuoden 2017 ja sitä edeltävien vuosien Ruotsin vesivoiman kiinteistöveron osalta. Fortum on pyytänyt komissiota tutkimaan onko Ruotsin vesivoiman kiinteistöverolainsäädäntö ja Ruotsin oikeusasteiden päätökset EU:n valtioneuvoston lainsäädännön mukaisia.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Belgiassa

Fortum on saanut vuosien 2008, 2009, 2010 ja 2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Ensimmäisen asteen tuomioistuin Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös oli perusteeton ja Fortum valitti asiassa valitustuomioistuimeen.

Tammikuussa 2016 Fortum sai myönteisen päätöksen valitustuomioistuimesta, jossa tuomioistuin hylkäsi veroviranomaisten tulkinnan ja vuoden 2008 verotuspäätös poistettiin. Veroviranomaiset olivat tyytymättömiä päätökseen ja valittivat päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, Hof van Cassatie'in maaliskuussa 2016. Fortumin valitukset koskien vuosia 2009-2011 ovat edelleen vireillä ja Fortum arvioi myös näiden valitusten noudattavan vuotta 2008 koskevan lopullisen päätöksen linjauksia. Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella ei ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Vaadittujen jälkiverojen määrä on vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu.

Marraskuussa 2015 Fortum sai Belgian veroviranomaisilta jälkiverotuspäätöksen koskien vuotta 2012. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti ei ole tehty asiasta verovarausta. Vaaditun jälkiveron määrä vuoden 2012 osalta on noin 15 miljoonaa euroa. Vero on jo maksettu.

Muut oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina erässä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

Oikeudenkäynnit osakkuusyrityksissä

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3) omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj -osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. OL3 on tilattu kiinteähintaisena toimituksena avaimet käteen -periaatteella konsortiolta (Laitostoitittaja), jonka muodostavat AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG.

TVO ja Laitostoitittaja allekirjoittivat OL3 EPR -projektin loppuunsaattamista ja projektin kiistoja koskevan sovintosopimuksen maaliskuussa 2018, jolloin sopimus myös astui voimaan.

Sovintosopimuksen ehtoissa sovittiin, että mikäli Laitostoitittaja ei saa OL3 EPR -projektia valmiiksi vuoden 2019 loppuun mennessä, se maksaa valmistumisen ajankohdasta riippuvan, enimmillään 400 miljoonan euron lisäkorvauksen TVO:lle.

Olkiluoto 3 -laitosyksiköllä alkuvuonna tehdyn laajan huoltoseisokin työt eivät ole edenneet Laitostoitittajan ilmoittaman aikataulun mukaisesti. Laitostoitittajan aikataulun mukaan polttoaineen asennuksen oli suunniteltu alkavan kesäkuussa 2019, laitosyksikkö liitettäisiin valtakunnan verkkoon lokakuussa 2019 ja säännöllinen sähköntuotanto alkaisi tammikuussa 2020. Huhtikuussa 2019 TVO ilmoitti, että laitostoitittaja päivittää aikataulun kesäkuussa 2019.

Katso lisätietoja sovintosopimuksesta vuoden 2018 tilinpäätöksen liitetiedossa 37 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.

19. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2018 konsernitilinpäätöksessä. Vuoden 2019 aikana ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2018 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2019 Suomen valtion omistama osakemäärä Fortumissa ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018
Myynnit	8	7	39
Ostot	102	98	379
Korkotuotot lainasaamisista	3	3	13

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	643	689	641
Rahoitusleasingsaamiset yhteisyrityksiltä	0	48	0
Myyntisaamiset	32	18	54
Muut saamiset	18	20	18
Pitkäaikaiset velat	300	293	294
Ostovelat	12	1	33
Muut velat	6	6	14

20. Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Katsauskauden jälkeen ei ole ollut merkittäviä tapahtumia.

21. Tunnuslukujen laskentakaavat

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Liiketoimintojen tulos	Määritelmä	Tunnusluvun käyttämisen syy	Viittaus täsmäytyksen
Vertailukelpoinen käyttökate	Liikevoitto + poistot - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Vertailukelpoinen käyttökate edustaa koko konsernin ja segmenttien tuottamaa kassavirtaa. Käytetään osatekijänä pääomarakenteen tavoitteen tunnusluvussa vertailukelpoinen nettovelka/EBITDA.	Pääomarakenne ja tunnusluvut rahavirtalaskelman jälkeen.
Vertailukelpoinen liikevoitto	Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Vertailukelpoista liikevoittoa käytetään taloudellisessa tavoiteasetannassa ja ennustamisessa, tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoinnissa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia.	Tuloslaskelma
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Arvonalentumiset + myyntivoitot ja muut + tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset + ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Arvonalentumiset	Arvonalentumiset ja niihin liittyvät varaukset (pääasiassa käytöstä poistoon liittyvät), jotka on oikaistu poistoista.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Myyntivoitot ja muut	Myyntivoitot ja hankintojen transaktiokulut, jotka on oikaistu liiketoiminnan muista tuotoista ja liiketoiminnan muista kuluista. Tehokkaaseen pääoman kierrätykseen tähtäävän liiketoimintamallin voitot raportoidaan vertailukelpoisessa liikevoitossa, koska liiketoiminnan tulokset toteutuvat osittain tai kokonaan osakkeiden myynnillä.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat johdannaisinstrumentit, joihin ei voida soveltaa suojauslaskentaa IFRS 9:n mukaisesti ja joiden käyvän arvon muutos on oikaistu liiketoiminnan muista tuotoista.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma

21. Tunnuslukujen laskentakaavat

Liiketoimintojen tulos	Määritelmä	Tunnusluvun käyttämisen syy	Viittaus täsmäytyksen
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	IFRIC tulkinnan nro 5 mukainen vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa ja joka on oikaistu materiaaleista ja palveluista. Oikaisu sisältää myös IFRS:n mukaisesta arvostuksesta johtuvia kirjanpitovaikutuksia.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökäteen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (tappiosta) + oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin	x 100 Vertailukelpoista sidotun pääoman tuottoa käytetään taloudellisessa tavoiteasetannassa ja ennustamisessa, tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoinnissa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia.	Liitetieto 4 Tiedot segmenteittäin
Oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	Merkittävien vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien oikaisu.	Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältyy voittokomponenttiin vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton laskelmassa ja oikaisut tehdään perustuen vastaaviin komponentteihin kuin vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä.	Liitetieto 4 Tiedot segmenteittäin
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta)	Vertailukelpoinen sidottu pääoma on osatekijä vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton laskelmassa, jossa mitataan suoraan liiketoimintoihin sijoitetun pääoman tuottoa.	Liitetieto 4 Tiedot segmenteittäin

21. Tunnuslukujen laskentakaavat

Pääomarakenne	Määritelmä	Tunnusluvun käyttämisen syy	Täsmäytys
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	<u>Korollinen nettovelka</u> Vertailukelpoinen käyttökate	Fortumin taloudelliset tavoitteet vastaavat yhtiön näkemystä pitkän aikavälin arvonluontimahdollisuuksista, uudesta kasvustrategiasta ja liiketoiminnasta. Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate on yksi Fortumin pitkän aikavälin taloudellisista tavoitteista, joka mittaa konsernin pääomarakennetta.	Pääomarakenne ja tunnusluvut rahavirtalaskelman jälkeen.
Korolliset nettovelat	Korolliset velat - likvidit varat	Korollisia nettovelkoja käytetään konsernin velkaantuneisuuden, ts. pääomarakenteen, seurannassa erityisesti osatekijänä konsernin pitkän aikavälin taloudellisessa tavoitteessa vertailukelpoisessa nettovelassa/käyttökate.	Liitetieto 13 Korolliset nettovelat
Sijoitetun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Voitto ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$	Sijoitetun pääoman tuotto on pitkän aikavälin tunnusluku, joka kuvaa kannattavuutta sekä kuinka tehokkaasti sijoitettua pääomaa käytetään. Tämä vastaa yhtiön näkemystä pitkän aikavälin arvonluontimahdollisuuksista, uudesta kasvustrategiasta ja liiketoiminnasta.	Pääomarakenne ja tunnusluvut rahavirtalaskelman jälkeen.
Sijoitettu pääoma	Taseen loppusumma - korottomat velat	Sijoitettu pääoma on sijoitetun pääoman kirjanpitoarvo ja sitä käytetään osatekijänä konsernin sijoitetun pääoman tuoton laskelmassa.	Pääomarakenne ja tunnusluvut rahavirtalaskelman jälkeen.

Muut tunnusluvut

Osakeperusteiset tunnusluvut

Tulos/osake (EPS)	$\frac{\text{Kauden voitto} - \text{määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$

21. Tunnuslukujen laskentakaavat

Muut tunnusluvut

Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO) /Nettovelka, %	$\frac{\text{Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO)}}{\text{Korollinen nettovelka}} \times 100$	x 100
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta ja muutosta selvitettyissä futuureissa	
Investoinnit käyttöomaisuuteen	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.	
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuus- ja yhteisyritysosakkeisiin ja muihin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.	
Oman pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$	x 100
Velkaantumisaste, %	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$	x 100
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$	x 100
Korkokate	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$	
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot}}$	

Verojen tunnusluvuissa käytetyt määritelmät

Efektiivinen tuloverokanta, %	$\frac{\text{Tuloverot}}{\text{Voitto ennen veroja}} \times 100$	x 100
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, %	$\frac{\text{Tuloverot - verokannan muutosten vaikutukset ja merkittävät kertavaikutteiset veroerät}}{\text{Voitto ennen veroja ilman osakkuus- ja yhteisyritysten voittoja ja verottomia myyntivoittoja tai tappioita}} \times 100$	x 100
Edelliset 12 kk	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta	

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus

TWh	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Pohjoismaat	116	121	399	394
Venäjä	289	289	1 055	1 055
Tjumen	24	24	92	92
Tseljabinsk	9	9	35	35
Venäjän Uralin alue	70	70	260	260

Keskimääräiset hinnat

	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	46,9	38,6	44,0	44,0
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	47,5	42,0	46,8	46,8
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	46,5	39,0	44,5	44,5
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	46,0	38,9	44,2	44,2
Sähkön spot-hinta Venäjän ensimmäisellä hinta-alueella, RUB/MWh ¹⁾	1 309	1 187	1 247	1 278
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	678	661	609	614
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	40,9	35,5	44,5	45,8
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 883	3 755	3 801	3 833
Keskimääräinen kapasiteettihinta CCS-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	162	158	148	149
Keskimääräinen kapasiteettihinta CSA-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	1 196	1 147	1 075	1 087
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 128	1 011	1 043	1 072
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	22	10	16	19
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	76	87	92	89
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	64	67	72	71

1) Ilman kapasiteettitariffia.

2) Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot

TWh	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Pohjoismaiset vesivarastot	39	34	74
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	42	42	83

Vienti / tuonti

TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	0	-3	-10	-7
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	2	2	8	8
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	2	-1	-2	1

Venäjän sähköreformi

%	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	80%	81%	80%	80%

Saavutetut sähkön myyntihinnat

	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Generation-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	38,4	33,6	34,6	36,0
Russia-segmentin sähkönhinta, RUB/MWh	2 002	1 872	1 888	1 924
Russia-segmentin sähkönhinta, EUR/MWh ¹⁾	26,4	26,8	25,6	25,5

1) Muunnettu käyttäen keskiarvoja.

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto

TWh	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Sähköntuotanto Euroopassa	12,4	13,7	44,4	43,1
Sähköntuotanto Venäjällä	8,3	8,3	29,6	29,6
Sähköntuotanto muissa maissa	0,0	0,1	0,4	0,3
Yhteensä	20,6	22,1	74,6	73,1

Lämmöntuotanto

TWh	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Lämmöntuotanto Euroopassa	3,3	3,7	9,4	9,0
Lämmöntuotanto Venäjällä	6,9	8,8	20,4	18,5
Yhteensä	10,2	12,4	29,8	27,6

Sähköntuotantokapasiteetti segmenteittäin

MW	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
Generation ¹⁾	8 218	7 969	8 024
City Solutions	766	953	788
Russia	4 913	4 816	4 912
Muut	0	0	0
Yhteensä	13 896	13 738	13 724

1) Kapasiteetti sisältää Meri-Porin 308 MW, joka on Energiaviraston tehoreservissä heinäkuusta 2017 kesäkuuhun 2020. Kapasiteetti on vähentynyt Oskarshamnin 1 -yksikön (205 MW) sulkemisen takia kesäkuun 2017 lopussa.

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin

MW	31.3.2019	31.3.2018	31.12.2018
City Solutions	4 671	4 768	4 780
Russia	8 583	10 075	10 229
Yhteensä	13 254	14 843	15 009

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa

TWh	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	4,9	6,4	19,4	17,9
Ydinvoima	6,3	6,3	22,8	22,8
Lämpövoima	0,7	0,5	1,3	1,5
Yhteensä	12,0	13,3	43,5	42,2

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa

%	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	41	48	45	42
Ydinvoima	53	48	52	54
Lämpövoima	6	4	3	4
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkönmyynti

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Sähkönmyynti Euroopassa	959	828	2 922	3 053
Sähkönmyynti Venäjällä	248	248	872	872
Sähkönmyynti muissa maissa	0	6	15	9
Yhteensä	1 207	1 082	3 810	3 935

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti

milj. euroa	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Lämmönmyynti Euroopassa	254	265	615	604
Lämmönmyynti Venäjällä	49	88	193	154
Yhteensä	302	353	808	757

Sähkönmyynti alueittain

TWh	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Suomi	7,4	6,6	23,1	23,9
Ruotsi	8,3	9,2	29,7	28,8
Venäjä	9,4	9,3	34,1	34,2
Norja	5,1	5,4	15,3	15,0
Muut maat	0,6	1,2	1,8	1,2
Yhteensä	30,8	31,7	104,0	103,1

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Lämmönmyynti alueittain

TWh	I/2019	I/2018	2018	Edelliset 12kk
Venäjä	6,6	8,4	20,7	18,9
Suomi	1,4	1,6	3,8	3,6
Puola	1,5	1,7	3,5	3,3
Muut maat	1,4	1,5	3,5	3,4
Yhteensä	10,9	13,2	31,5	29,2